

T.C.
ASKERLİK KANUNU ⁽¹⁾

21/6/1927

Kanun Numarası: 1111

Kabul Tarihi:

Madde 1 -Türkiye Cumhuriyeti tebaası olan her erkek, işbu kanun mucibince askerlik yapmağa mecburdur.

(Son fıkra mülga : 4/1/1961 - 211/119 md.)

Madde 2 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

(Değişik : 16/4/1987 - 3358/5 md.) Askerlik çağı her erkeğin esas nüfus kütüğünde yazılı olan yaşına göredir ve yirmi yaşına girdiği sene Ocak ayının birinci gününden başlayarak 41 yaşına girdiği sene Ocak ayının birinci gününde bitmek üzere en çok yirmibir sene sürer. Bu süre, Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum, Millî Savunma Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla 5 yıla kadar uzatılabilir veya kısaltılabilir. Yerli nüfus kütüklerinin birinde yazılı olmayan kimselerin yabancı kütükleri yerli kütükleri gibi sayılır.

Muhacirlerin askerlik çağlarının başlangıcı, geldikleri yılda nüfus kütüklerine geçen yaşlarına ve bu esasa göre hesap olunur. Nüfus doğum kâğıtlarında doğumlarının ay ve günü yazılı olmayanların doğum günleri yılın temmuzunun birinci günü sayılır.

Geldikleri yıl ikinci kanun birinde 22 yaşını bitirmiş olanlar muvazzaf hizmete tâbi tutulmayıp yaşitları erbaş ve er arasına yedeğe geçirilirler. Bu gibilerin her ne sebeple olursa olsun nüfus kütüğüne yazılmalarının gecikmiş olması, geldikleri zaman yaşlarına göre başlayacak olan askerlik çağlarını geciktirmez. Bunlar nüfus kütüğüne yazıldıkları tarihten başlayarak iki yıl geçmedikçe talim, manevra ve başka iş için silâh altına çağırılmazlar.

(Dördüncü fıkra mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

Hükümetçe iskân edilmeyenler veya Hükümetin gösterdiği yerde yurd tutmak istemeyenler yalnız iki yıllık geciktirme hakkından istifade ederler.

Memleketlerinde tahsilleri yedek subay yetişecek derecede olupta, geldikleri tarihte 22 yaşını bitirmiş olanlarla memleketlerinde askerlik yapmış ve fakat 22 yaşını bitirmemiş bulunanlardan yedek subay olmak isteyenler ve geldikleri tarihte, 22 yaşını bitirmemiş ve memleketlerinde askerlik etmemiş olanlar iki yıl geciktirme müddetinden sonra 1076 sayılı kanun hükümlerine tâbi tutulurlar.

Muhacirler arasında önce tâbi oldukları Hükümet ordusunda yedek veya muvazzaf subay olanlardan lâzım olan evsafı taşıyanlar staja tâbi tutularak, yedek subaylığa geçirilirler.

Umumî seferberlikte muafiyet yoktur.

Ancak nüfus kütüğüne kayıd olundukları tarihten başlayarak üç ay geçmemiş olanların silâh altına alınmaları üç ayın sonuna bırakılır. Bir yıl içinde nüfus kütüğüne kayıtlarını yaptırmıyanlar yukarıdaki muafiyetten istifade edemezler.

Eski memleketlerinde askerlik ettiklerini veya bunun yerine bedel verdiklerini tevsik edenler tekrar muvazzaf hizmete tabi tutulmayıp yaşlıları yerli erbaş ve er ile yedeğe geçirilirler. Türkiye içinde bir iskân mıntakasından diğer bir iskân mıntakasına Hükümetçe naklolunarak yerleştirilen vatandaşlardan muvazzaf hizmete tâbi olupta bunu henüz yapmamış olanların bu hizmetleri, yerleşecekleri yere vardıkları tarihten başlayarak iki yıl geciktirilir. (Son cümle mülga : 27/7/1970 -1315/3 Md.)

Kanunen muhacir tanınmıyan mülteciler ve ecnebilere Türk vatandaşlığına girenler vatandaşlığa alındıkları tarihte hangi yaşta iseler o yaştaki yerli erbaş ve er gibi askerliklerini yaparlar. (Ek Cümle:5.2.2009-5837/1 md.) Çeşitli nedenlerle Türk vatandaşlığını kaybettikten sonra yeniden Türk vatandaşlığını kazananların askerlik işlemlerine, Türk vatandaşlığını kaybettikleri tarihteki durumlarına göre devam edilir.

(Ek fıkra : 25/4/1938 - 3370/1 md.; mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

(Ek fıkra : 6/11/1981 - 2550/1 md.) Türk vatandaşlarından, Kıbrıs Türk Federe Devletinde askerlik yaptıklarını tevsik edenler tekrar muvazzaf hizmete tabi tutulmazlar.

(Ek fıkra : 21/5/1992 - 3802/1 md.) Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenecek esaslara göre; yurt dışında doğan ve ikamet edenler ile kanuni rüşt yaşına kadar yabancı bir ülkeye gitmiş olanlardan buldukları ülke vatandaşlığını da kazanan Türk vatandaşları, talepleri halinde, durumlarına uyan ve Kanunun öngördüğü askerlik statülerinden biri içerisinde askerlik mükellefiyetlerini 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar yerine getirebilirler veya tabiiyetinde buldukları diğer ülkede askerlik yapmış olduklarını belgelemek kaydıyla mükellefiyetlerini yerine getirmiş sayılırlar. Bunların 38 yaş sonuna kadar askerlikleri ertelenmiş kabul edilir.

Madde 3 - Askerlik çağı, yoklama devri, muvazzaflık ve yedek olmak üzere üç devreye ayrılır.

Madde 4 - (Değişik : 11/8/1941 - 4102/1 md.)

Yoklama devri, askerlik çağının başlangıcından kıtaya duhule kadardır.

Yoklama devrinde bulunup 8 inci madde mucibince askere istenmesi zamanı gelmemiş olanlarla 19 yaşında bulunanlar, seferberlik zamanlarında veya fevkalade hallerde Milli Müdafaa Vekâletinin istemesi ve İcra Vekilleri Heyetinin kabul ve Reisicumhurun tasdik eylesile askere alınabilirler.

Bu takdirde bunlardan yoklamaları yapılmış olanlar sevk olunurlar. Yoklamaları yapılmamış olanlar için Milli Müdafaa Vekâletinin tâyin eyleyeceği her hangi bir zamanda askerlik meclisleri derhal toplanarak bunların yoklamalarını yaparlar ve askerliğine karar verilenler askere alınırlar.

Bu suretle askere alınanların kanunen alınmaları lazım gelen güne kadar yapacakları askerliği muvazzaf hizmetlerine masup edilir.

Madde 5 - (Değişik : 21/7/1999 - 4414/2 md.) Erbaş ve erler için muvazzaflık hizmet süresi; Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığında on sekiz aydır. Bu sürenin, barışta, önce on beş aya ve bilâhare on iki aya kadar indirilmesine, Silâhlı Kuvvetlerin de ihtiyacı dikkate alınarak, Bakanlar Kurulunca karar verilebilir.

(Ek : 21/7/1999 - 4414/2 md.) 1076 sayılı Kanun hükmüne tâbi yükümlülüklerden; bu yükümlülüklerini istekleriyle veya seçim sonucu yedek subay adayı olmadıkları için erbaş veya er olarak yerine getireceklerin hizmet süresi aynı celbe tâbi olup, yedek subay adayı olarak ayrılanların hizmet süresinin yarısı kadardır.

Bu hizmetler askerlik şubesinden sevk tarihinden başlar. Belirtilen sürelerden fazla askerlik yapanların fazla hizmetleri, askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

Bu Kanunun tespit ettiği esaslar dışında veya muvazzaflık hizmetini yapmadıkça hiç bir fert askerlik çağından çıkarılamaz.

Madde 6 - (Mülga : 27/7/1970 - 1315/3 md.)

Madde 7 - Muvazzaflık devrinin hitamından askerlik çağının nihayetine kadar olan kısım yedek devridir.

Bahriyede askerlik yapıp yedeğe geçenlerin bahriyeye alınmıyacak olanları kara ordusu yedeği sayılır.

Madde 8 - Her sene yoklamaları yapılarak numara çeken veya numarasız asker edilenler ihtiyaca göre Müdafaa-i Milliye Vekâletinden verilecek emir üzerine 21 yaşına girdikleri sene Mayısının veya Teşrinisanisinin birinci günlerinde kıtaata girmiş bulunmak üzere bir veya iki defa çağırılırlar.

Madde 9 - İhtiyaç halinde askerin toplanması ve terhis zamanları Erkânı Harbiye-i Umumiyenin göstereceği lüzum ve Heyeti Vekilenin kararı üzerine Müdafaa-i Milliye Vekâletince kısmen veya kamilen değiştirilir.

Madde 10 - (Değişik 20/11/1984 - 3081/1 md.)

Askerlik yükümlülüğüne tabi tutulma ve bu yükümlülüğün nasıl yerine getirilmiş sayılacağına dair esaslar aşağıda gösterilmiştir.

1. (Değişik :16/4/1987 - 3358/6 md.) Her celp yılından evvel o yıl silah altına alınacak miktar, kaynak olarak Millî Savunma Bakanlığınca tespit edilerek Genelkurmay Başkanlığına bildirilir. Genelkurmay Başkanlığı da Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç miktarını tespit ederek Milli Savunma Bakanlığına bildirir.

2. (Değişik : 21/5/1992 - 3802/2 md.) O yıl askere alınacakların tamamı, mevcut celp sistemine uygun olarak temel askerlik eğitime tabi tutulur. Her celp döneminde eğitim merkezlerine sevk edilen miktar Genelkurmay Başkanlığınca belirlenenden fazla ise; ihtiyaç fazlası olan yükümlüler, temel askerlik eğitimini müteakip, o yılın 1 Ocak tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz alış kurları esas alınarak, dövizle askerlik için tespit edilen miktarın yarısının karşılığı Türk Lirası bedel ödemek veya istekte bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmak suretiyle askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.

Saklı, yoklama kaçağı veya bakaya durumunda bulunanlar ihtiyaç fazlası kapsamına alınmazlar.

3. (Değişik:16/4/1987 - 3358/6 md.) Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvet-lerin ihtiyacı olarak belirlenen yükümlüler askerlik hizmetini bu Kanun hükümlerine göre erbaş veya er olarak yerine getirirler.

Bedel ödemek isteğinde bulunanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirileceklerin miktarı, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç fazlası miktarından az ise; geri kalan ihtiyaç fazlası yükümlüler kalan askerlik hizmetini, bu Kanun hükümlerine göre erbaş veya er olarak yerine getirirler.

4. (Değişik :16/4/1987 - 3358/6 md.): İhtiyaç fazlası yükümlülerle ilgili işlemler aşağıda belirtilmiştir.

A) Bedel ödemeye istekli olanlar ile ilgili işlemler :

a) Temel askerlik eğitimini müteakip, her celp döneminde, bedel ödeyecek yükümlü miktarı, Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyaç fazlası ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından istenen yükümlü miktarı dikkate alınarak Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilir.

b) Askerlik yükümlülüklerini bedel ödeyerek yerine getirecekler istekle tespit edilir.

c) İstekli miktarı Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilen miktardan fazla olduğu takdirde; bedel ödeyecekler, bedel ödemeye istekli olanların tamamının iştirak ettirileceği kura ile tespit edilir.

d) İstekli miktarı, Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilen miktara eşit veya az ise; kuraya başvurulmaz ve bunların tamamı bedel ödeyerek askerlik yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılırlar.

e) Bedel ödemekten vazgeçen veya ödeme yükümlülüklerini vaktinde yerine getirmeyen yükümlüler, kalan askerlik sürelerini Türk Silahlı Kuvvetlerinde erbaş veya er olarak tamamlarlar.

f) Bedel ödeme esasları ve yükümlüler için uygulanacak işlemler ile bedel verecek yükümlülerin tespiti işlemi Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir.

B) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilecek yükümlülerle ilgili işlemler:

a) Yükümlü istihdam etmek isteyen kamu kurum ve kuruluşları, ihtiyaç miktarını her celp döneminden iki ay önce bağlı veya ilgili buldukları Bakanlık kanalı ile Milli Savunma Bakanlığına bildirirler.

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilecek yükümlüler, bedel ödemek isteyenler dışında kalan yükümlüler arasından, Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek miktar ve esaslara göre, kura çekmek suretiyle tespit edilir ve ayrılır. Genelkurmay Başkanlığınca Türk Silahlı Kuvvetleri ihtiyacı olarak önceden belirlenen tahsil ve meslek gruplarında bulunan yükümlüler bu kuraya iştirak ettirilmezler.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilen yükümlülerin istihdam şekilleri ile tabi olacakları esas ve usuller Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilir.

d) İhtiyaç fazlası olarak kamu kurum ve kuruluşları emrine verilen yükümlüler hakkında firar, hava değişimi ve izin tecavüzü, kısa süreli firar ve izin tecavüzü suçlarından dolayı Askerî Ceza, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun ve Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır. Bu konularda yükümlünün görev yerine en yakın askeri mahkeme veya disiplin mahkemesi yetkilidir.

e) Bu yükümlülerin kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştıkları süre içerisinde askerliğe elverişli olmadıkları yolundaki müracaatları askeri hastaneler sağlık kurullarınca incelenerek, askerliğe elverişli olmadığı tespit edilenler hakkında Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

f) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecek yükümlülerin muayene ve tedavileri ile her türlü sağlık işlemleri görevlendirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılır.

g) Yükümlülerin Silahlı Kuvvetlerdeki erbaş ve erler gibi iâşe edilmeleri, giy-dirilmeleri, barındırılmaları ve diğer istihkakları Bakanlar Kurulunca

belirlenecek esaslara göre bağılı buldukları kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanır.

h) Yükümlüleri diğeri hususlarda verildikleri kamu kurum ve kuruluşlarının statü-süne tabidir.

5. (Değişik :16/4/1987 - 3358/6 md.) Yükümlülerin çalıştırılacakları kamu kurum ve kuruluşlarının Milli Savunma Bakanlığı ile ilişkileri, terhis işlemleri, kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili diğeri hususlar Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilir.

6. Yükümlülüklerini kamu kurum ve kuruluşlarında çalışarak veya para ödeyerek yerine getirenler terhis edilerek yedeğe alınırlar. Bunların tamamı veya bir kısmı, eğitim, tatbikat, asayiş, olağanüstü hal, sıkıyönetim veya savaş hallerinde Bakanlar Kurulu Kararıyla göreve çağırılabilirler.

7. (Değişik : 16/4/1987 - 3358/6 md.) Seferberlik ve savaş hallerinde, bu maddenin askerlik yükümlülüğünün bedel ödeyerek veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışılarak yerine getirilmesi ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

8. Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre bedeni kabiliyeti askerliğe elverişli olmayanlar askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

9. (Değişik Bent:5.2.2009-5837/2 md.) Askerlik hizmetini yerine getirmekte iken ölen, akıbeti meçhul kalan, hakkında gaiplik kararı alınan veya maluliyet aylığı bağlanmasını gerektirecek biçimde malul olanların;

a) Baba ve annesinin müşterek olarak talep ettiği veya baba ya da annesinden biri ölmüş ise sağ olanın talep ettiği kardeşlerinden biri, istekli olmadıkça silah altına alınmaz veya silah altında ise terhis edilir,

b) Baba ve annenin müştereken anlaşamadıkları veya her ikisinin de ölmüş olması durumunda; öncelikle silah altında olan kardeşi var ise istekli olması halinde terhis edilir, silah altında olan kardeşi yok ise veya silah altında olan kardeşi terhis olmak istemez ise askerlik hizmet sırası gelen ilk kardeş istekli olmadıkça silah altına alınmaz.

Askerlik hizmetini yerine getirmekte iken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında hayatını kaybeden yükümlülerin kendilerinden olma erkek çocukları ile aynı anne ve babadan olan kardeşlerinin tamamı, istekli olmadıkça silah altına alınmaz ve silah altındakiler istekleri halinde terhis edilir.

Bu bent hükümleri seferberlik ve savaş halinde uygulanmaz.

10. Türkiye'ye girdikleri tarihte yirmiki yaşını doldurmuş veya geldikleri memlekette askerlik yapmış oldukları anlaşılan, Türkiye Cumhuriyeti uyuğuna girmiş göçmenler asker edilmezler.

11. Barışta, sıkıyönetim, olağanüstü hal veya seferberlik hallerinde veya savaşta, askerliğini henüz yapmadan, Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulunun gerekli gördüğü sahalarda özel olarak görevlendirilen gönüllüler, Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen şartlara uydukları takdirde askerlik hizmetinden muaf tutulur.

12. Mülteciler ve Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olmayanlar asker edilmezler⁽¹⁾

13. (Değişik:28.5.2003-4861/24 md.)Harp okulları, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve astsubay meslek yüksek okulları veya Türk Silâhlı Kuvvetleri adına okudukları üniversite, fakülte veya yüksek okullardan ilişiği kesilenlerin, bu okullarda ay olarak okudukları sürenin üçte biri muvazzaflik hizmetinden sayılır. Bu yükümlüler mutlaka temel askerlik eğitimine tâbi tutulur. Ancak, harp okullarında geçen sürenin muvazzaf askerlik hizmet süresini karşılaması halinde, bunlar, temel askerlik eğitimine tâbi tutulmadan yedeğe geçirilirler.

Madde 11 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Gönüllü asker, ancak deniz ve jandarma sınıflarile gedikli küçük zabıtlık için alınır. Gönüllü için asgari kabul haddi on sekiz yaşını ikmaldir.

Madde 12 - Son yoklamada bulunmayan ve bulunamadıklarına dair bu kanunda yazılı bir mazeret gösterememiş olanlara (Yoklama kaçağı), son yoklamada bulunarak numara ile veya numarasız asker edildikleri halde istenildikleri sırada gelmeyenlere veya gelipte askerlik yapacakları kıtalara gitmeksizin toplandıkları yerlerden veya yollardan savuşanlara (bakaya), askere girdikten sonra izin almaksızın savuşanlara (firar), askerde iken işleri için veya hastalanarak izin veya tebdilihava aldıkları halde izin veya tebdilhava gününü geçirenlere de (izinsiz), yirmi yaşlarına girmiş oldukları halde isimlerini nüfus ve ahziasker kütüğüne geçirmemiş bulunanlara da (saklı) denir. Alelûmum altı ay ve daha fazla talim görmüş erbaş ve ere (usta asker), altı aydan daha az talim görmüş veya hiç talim görmemiş erbaş ve ere (acemi asker) denir.

Askerlik daireleri

Madde 13 - Asker almak işlerinde Türkiye Cumhuriyeti kolordu mıntakalarına ve kolordu mıntakaları askerlik dairelerine, askerlik daireleri askerlik şubelerine ayrılmıştır. Şubeler dairelere, daireler fırka veya kolordulara ve kolordular Müdafaai Milliye Vekâletine bağlıdır.

Yoklama

Madde 14 – (Değişik:5.2.2009-5837/3 md.) Askerlik çağına girenlerin asker kütüğüne yazılanları, sağlık ve sağlamlıklarıyla okuyup yazmaları, tahsil dereceleri, sanatları ve nerelerde buldukları hakkında yapılacak işleme (yoklama) denir. Askerlik çağına girenlerden yoklama devresinde bulunanlar, biri yirmi yaşlarına girdikleri senenin ocak ayının birinci gününden başlayarak haziran sonunda bitmek üzere (ilk yoklama), diğeri her askerlik dairesi

dahilinde temmuz ayının birinci gününden ekim ayı sonuna kadar devam eden süre içinde bitmek üzere (son yoklama) adlı iki yoklamaya tabi tutulurlar. Bu yoklamalar yapılırken, her yıl yedeklerin de yoklamaları yapılır. Yedeklik yoklaması yaş sınırı, ihtiyaç halinde Milli Savunma Bakanlığınca on yıla kadar indirilebilir.

Madde 15 -16 - (Mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

Askerlik çağına girenlerin yoklamalarının nasıl yapılacağı

ilk yoklama

Madde 17 - (Değişik : 27/7/1970 -1315/1 md.)

Her yıl askerlik çağına giren yükümlülerin nüfus kayıtlarına göre tespit edilen künyeleri askerlik şubelerince, yükümlülerin nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şubeleri ile köy muhtarlıklarında 1 Nisandan 30 Nisana kadar askıya asılmak suretiyle ilân edilir. Bu ilân yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

O yıl askerlik çağına girdiği halde her ne sebeple olursa olsun köy ve mahalle muhtarlıklarında asılan listelerde ismi olmayan veya sehven yazılan vatandaşlar 15 Mayıs'a kadar nüfus idarelerine müracaat ederek gerekli düzeltmeyi yaptırmaya mecburdurlar. Süresi içinde müracaat etmeyenler, ilk yoklama kaçağı addedilerek 83 üncü maddeye tabi tutulurlar.

Askerlik çağına girenlerin ilk yoklamaları ile yedeklerin yoklamalarının nasıl yapılacağı ve bu yoklamalarla ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Madde 18 -19 - (Mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

Son yoklama

Madde 20 - Her sene Temmuzun birinci gününden başlamak üzere askerlik meclislerince o sene ilk yoklama cetveline yazılmış olanlarla geçen sene askerlik meclislerince yapılan son yoklama üzerine ertesi seneye bırakılmış bulunanların son yoklamalarına başlanır.

Madde 21 – (Değişik:5.2.2009-5837/4 md.) Askerlik meclisleri aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. İllerde vali veya vali yardımcısı, ilçelerde kaymakam.
2. Askerlik şubesi başkanı veya vekili.
3. İki hekim.
4. İllerde nüfus ve vatandaşlık müdürü, ilçelerde nüfus müdürü.

Vali, vali yardımcısı veya kaymakamların askerlik meclisine katılmaması durumunda, askerlik şubesi başkanı meclise başkanlık eder. Askerlik meclisine katılacak hekimlerden biri sivil olabilir.

Askere sevk edileceklerin sınıflandırma işlemleri, Milli Savunma Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikte belirtilecek usul ve esaslara göre yapılır.

Madde 22 – (Değişik:5.2.2009-5837/5 md.) Askerlik meclislerinde kararlar, oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda, meclis başkanının bulunduğu tarafın kararı kabul edilir. Verilen karara itirazı olan üyeler, itiraz gerekçelerini yoklama evrakına yazarlar.

Madde 23 – (Değişik:5.2.2009-5837/6 md.) Askerlik meclisinde bulunması gereken askerî hekimler Genelkurmay Başkanlığı, sivil hekimler mülki amirler tarafından görevlendirilirler. Askerlik meclisinin toplanmadığı zamanlardaki son yoklama işlemlerinde, askerî hekim şartı aranmaz.

Madde 24– (Değişik:5.2.2009-5837/7 md.) Askerlik şubeleri, son yoklama tarihlerini mahallin en yüksek mülki amirine bildirerek, askerlik meclisinin belirlenen günde toplanmasını ve muhtarların, o yıl askerlik çağına girenler ile bir önceki sene ertesi yıla terk edilenlerin muhtarlıklarda asılarak ilan edilecek listeleriyle birlikte belirlenen günde askerlik şubelerine gelmelerini ister.

Madde 25 – (Değişik:5.2.2009-5837/8 md.) Milli Savunma Bakanlığı tarafından, o yıl askerlik çağına girenler ile bir önceki sene ertesi yıla terk edilenlerin son yoklamalarının yapılacağı, **Türkiye Radyo Televizyon Kurumu aracılığıyla duyurulur.** Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

Madde 26 - (Değişik : 21/5/1992 - 3802/3 md.)

Çağrılan kişilerden köy ve mahallelerinde veya ilçelerinin diğer bir köy ve mahallesinde bulunanlar ilçeleri merkezinde, ilçeleri sınırları içinde bulunmayanlar, buldukları yerin ilçe merkezinde toplanacak askerlik meclisinde, yabancı ülkelerde bulunanlar buldukları yerin elçilik ve konsolosluklarında, nüfus cüzdanı ve bir okulda okumuşlarsa öğrenim durumlarını gösterir okul idarelerinden verilen öğrenim durum belgesi ile bizzat bulunmaya mecburdurlar. Bizzat bulunamayacak derecede hastalık veya arızası olanlarla hapiste, tutuklu veya orta veya yüksek öğrenimde olup henüz okullarını bitirmemiş olanlar, hastalıkları veya arızaları hakkında usulüne uygun rapor veya okumakta oldukları okullardan verilmiş veya elçilik ve konsolosluklardan onaylı öğrenim durumlarını gösterir belge göndermeye ve hapisliklerinin veya tutukluluklarının nedenini bildirmeye, askerlik şubeleri ve elçilik veya konsolosluklar da bu husustan haber verilmiş olsun olmasın ihtiyar meclis ve heyetlerinden ve sair kişilerden ve ilgili kurumlardan yapılacak işlemleri sormaya ve askerliklerini bu sorgu neticesine ve muayenelerine göre kararlaştırmaya mecburdurlar.

İlçeleri dışındaki askerlik şubelerine ve elçilik veya konsolosluklara gidenlerin yapılan yoklamaları, bekletilmeksizin yerli askerlik şubelerine, varsa rapor ve öğrenim belgeleri ve hapislik veya tutukluluk nedenleri ile birlikte bildirilir ve bu gibilerin askerlikleri bu bilgilere göre kararlaştırılır.

Askerliğe elverişli olmadıklarını öne sürerek buldukları yabancı ülkelerdeki elçilik veya konsolosluklara başvuruların sağlık muayeneleri, elçilik veya konsolosluklar tarafından uygun görülen resmi hastanelerde yaptırılır ve bu muayene sonucu alacakları raporlar elçilik veya konsolosluklar tarafından onaylanarak Milli Savunma Bakanlığına gönderilir. Bunların askerlik işlemleri, Milli Savunma Bakanlığı tarafından raporları üzerinde yapılacak inceleme sonucu kararlaştırılır. Bu kararlara itiraz halinde, yurt içindeki askeri hastanelerde yaptırılacak muayene sonucu verilecek raporlara göre işlem yapılır. Askerliğe elverişli olmadıklarına karar verilenlerden askerliğe elverişli oldukları şikayet veya ihbar edilenlerin durumları, Milli Savunma ve Dışişleri Bakanlıkları tarafından müştereken mahallinden araştırılır, araştırma sonucu askerliğe elverişli olduklarına kanaat getirilenler, yurt içinde tam teşekküllü askeri hastanelere sevk edilerek, sağlık kurulları tarafından verilecek raporlara göre kesin işleme tabi tutulurlar.

Madde 27 - Kararlaştırılan günde hangi köy ve mahallede bulunanların yokla- ması yapılacaksa ona ait yoklama cetvelindeki isimler aşikâr olarak okunur. İsimleri okunanların gelip gelmedikleri ve gelenlerin isim sahipleri olup olmadıkları ihtiyar meclisi ve heyetlerinden ve arkadaşlarından sorulur. Gelenlerin hüviyet cüzdanları istenilerek cetveldeki ismiyle karşılaştırılır. Birbirini tutmayacak olursa sebebi sorulur ve anlaşılarak kanun dairesinde düzeltilir ve meclis hekimleri tarafından bütün vücutları muayene ettirilir. Askere elverişli olup olmadıklarına ve kısa hizmet şeraitini haiz bulunup bulunmadıklarına göre askerliklerine karar verilir ve verilen kararlar yoklaması yapılanlara tebliğ ve şube ve nüfustaki yoklama cetvellerinin ve hüviyet cüzdanlarının hane mahsuslarına işaret edilir.

Hekimler hastalığın ne olduğunu ve askerliğe yarayıp yaramıyacağını ve bunun kabiliyeti bedeniye talimatnamesi cetvelinin hangi maddesine göre yapıldığını cetvellere yazar ve altını imza eyerler.

Madde 28 - (Değişik : 27/7/1970 -1315/1 md.)

Son yoklamaları yapılan kimseler Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine göre ikiye ayrılırlar.

1. Askerliğe elverişli olanlar,
2. Askerliğe elverişli olmıyanlar.

Askerliğe elverişli olmıyanlar asker edilmezler.

Askerliğe elverişli olup olmadıklarının tespiti için yoklama kurullarınca, bir hastane sağlık kurulu muayenesine gönderilmelerinde zaruret görülenlerin,

yönetmelikte tespit edilecek esaslara göre yol ve iâşe masrafları Devletçe ödenir.

Madde 29 - Sağlam veya sakat askerlik yapabilecekleri anlaşılanlara ayrı ayrı numara çektirilir. Askere çağırılmak işbu numara sıralarına göre yapılır.

Numara çektirilmeksizin asker edilecekler sıraya tabi tutulmaz ve birinci numarayı alanlardan daha evvel çağırılır.

Madde 30 – (Değişik:5.2.2009-5837/9 md.) Son yoklama sırasında, askerlik şubesine veya yurtdışı temsilciliklerine gelmemiş ve 26 ncı madde gereğince gelmeme sebebini bildirmemiş kişiler, yoklama kaçağı olarak kabul edilir.

Yoklama kaçakları, askerlik ödevlerini yerine getirmek maksadıyla yakalanmaları için Milli Savunma Bakanlığınca İçişleri Bakanlığına, askerlik şubelerince de mahallin en büyük mülki amirine bildirilirler. Yakalanarak muhafaza altına alınan yükümlüler, vakit geçirmeksizin ve en geç yirmidört saat içerisinde en yakın askerlik şubesine getirilirler. Askerlik şubesince teslim alınamayan yükümlüler, ilgili kolluk kuvveti tarafından hazırlanan tutanağa istinaden derhal serbest bırakılırlar.

Madde 31 - (Değişik : 27/7/1970 -1315/1 md.)

Şubeleri dışındaki il ve ilçelerle, dış ülkelerde son yoklamasını yaptıranların her ne sebeple olursa olsun tayin edilen günde son yoklamaya gelmeyenlerin kur'a numaraları nüfusa kayıtlı buldukları yer askerlik meclislerince çekilir. Askerliğe elverişli olanların kur'a çekimine esas olacak sıra numaraları asker alma teşkilâtınca yönetmelik esaslarına göre verilir.

Madde 32 - Her kazada numara çekildikten sonra örneği veçhile bir istatistik cetveli yapılır ve alt tarafı askerlik meclisi reisi ve âzaları tarafından tasdik edilerek yoklama cetveline yapıştırılır. İstatistiğin yapılmasıyla son yoklama bitmiş sayılır. Bu cetvelin sureti şube tarafından askerlik dairelerine ve askerlik dairelerince dahi şubelerden gelen cetveller birleştirilerek fırka veya kolordulara ve kolordulardan Müdafaai Milliye Vekâletine gönderilir. Bu cetveller erbaş ve er tertibine esastır

Madde 33 - (Mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

Kısa hizmet

Madde 34 - (Mülga : 27/7/1970 -1315/3 md.)

Ertesi seneye bırakma

Madde 35 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Son yoklama sırasında aşağıda gösterilen sebeblerle askerlik yapmıyacakları anlaşılanların muamele ve muayeneleri ertesi seneye bırakılır :

A) Vücutları askere yarıyacak derecede büyümemiş olanlar.

B) Zamanın geçmesiyle veya tedavi ile geçecek illet ve hastalıkları olduğu sıhhi muayene neticesinde anlaşılanlar ve mevkuf veya mahpus olanlar (bunlardan işbu kanunda yazılı çağırılma zamanına kadar iyileşecekleri veya mahpusiyetleri biteceği anlaşılanlar ertesi seneye bırakılmayıp bedenî kabiliyetlerine göre asker edilirler).

C) (Değişik : 11/9/1940 - 3920/1 md.) Askerî mekteplerle nizamname ve talimatnamelerine göre devam mecburiyeti olan resmî ve yüksek mekteplerle liseler ve orta mekteplerde ve tâli meslek mekteplerinde veya bu derecelerde olduğu Maarif Vekâleti tarafından veya müdürlüklerinden tasdik edilen hususi ecnebi mekteplerde ve aynı vasıfta buldukları Maarif Vekâletince tasdikli memleket harici mekteplerde okumakta oldukları anlaşılanlar (Bunların ertesi seneye terki en çok 29 yaşını bitirinciye kadar uzar. Bu yaşa kadar tahsillerini bitirmemiş olanlar, iki sene üst üste sınıf geçemeyenler, yüksek bir mektebi bitirdikten sonra diğer yüksek bir mektebe veya ihtisas şubelerine ayrılmış müesseselerin ve Üniversitenin bir şubesini bitirdikten sonra diğer şubesine girenler; ertesi seneye bırakılmayıp asker edilirler. İşbu talebenin derslerine muntazaman devam etmeleri şartıyla tahsil saatleri haricinde memuriyet, vazife, sanat, ticaret ve ziraatle iştigalleri tecillerine mâni teşkil etmez.)

Son yoklama sırasında orta veya yüksek bir mektebi bitirerek memleket içinde ve dışında daha yüksek mekteplere kabul zamanı olmadığından dolayı girmemiş olanlar o sene içinde girerek lâzımgelen vesikaları gösterdikleri takdirde ertesi seneye bırakılırlar.

29 yaşına kadar ertesi seneye terkedilecek talebeler bir seferberlik halinde lüzum ve ihtiyaca göre, doğum sırasıyla asker edilir.

(Ek fıkra: 12/7/1941-4092/1; değişik: 9/5/1967-865/1md; Mülga: 27/7/1970-1315/3 md.)

D) İki oğlu olupta biri askerde bulunan bir baba veya dul ananın askerlik çağına giren diğer oğlu, kardeşi muvazzaf hizmetini bitirinciye kadar.

Bir baba veya dul ananın ikiden ziyade oğlu olupta ikisi askerde iken askerlik çağına giren diğer oğulları kardeşlerinden birisi muvazzaf hizmetini bitirinciye kadar sevkolunmazlar (onbeş yaşından küçük olanlar ve geçime yardım edemeyecek derecedeki malûller hesaba katılmaz).

Bu fıkraya tâbi olanların muamelesi, celb ve sevk zamanında sevk geciktirilmesi ve birlikte askere alınacaklar için baba veya dul ana hangisinin bırakılmasını isterse onun bırakılması suretiyle yapılır.

İşbu fıkranın hükümleri harb olmağı zamana mahsustur.

E) (Değişik:11.6.2008-5768/1 md.) Millî Savunma Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde;

1) 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup hizmetinin özelliği sebebiyle sevkinin tehirine ihtiyaç duyulan kamu personelinin,

2) Devlet veya kendi hesaplarına yurt içinde veya yurt dışında staj, yüksek lisans, ihtisas veya doktora yapanların,

bağlı oldukları bakanlığın, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi herhangi bir bakanlığa bağlı veya ilgili bakanlığı bulunmayan kurum personeli ile staj, yüksek lisans, ihtisas veya doktora yapanların ilgili kurum amirinin teklifi üzerine, 35 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar,

3) Aktif spor hayatının aşağıda belirtilen şartlarda devam ettiğinin belgelendirilmesi ve müteakip sevk tehirleri için Milli Savunma Bakanlığınca belirlenecek oran kadar kadroya girmek kaydıyla;

a) Olimpiyat oyunları, Dünya ve Avrupa şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda ilk üç dereceye giren sporcular ile bu dereceleri alan takımların kadrolarında yer alan sporcuların,

b) A Büyükler Milli Takım kadrolarında yer alan sporcuların,

c) Türkiye Profesyonel 1 inci veya 2 nci futbol liglerinde yer alan takımların kadrolarında bulunan profesyonel futbolcuların,

ç) Üç ve daha fazla ligi bulunan diğer spor dallarında, en üst iki ligde yer alan takımlar ile en az iki ligi bulunan spor dallarında, en üst ligde yer alan takımların uluslararası kuralların öngördüğü sayıdaki sporcuların,

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün veya ilgili özerk federasyon başkanlıklarının teklifi üzerine, 38 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar,

askere celp ve sevkleri tehir edilebilir.

86 ncı veya 89 uncu maddelere tabi olanların sevkleri tehir edilmez. Ancak, 86 ncı veya 89 uncu maddeye tabi olan yükümlülerden, sevk tehir işlemine neden olan görev, staj, yüksek lisans, ihtisas veya doktora öğrenimi ile sporcuların erteleme kapsamındaki kulüpleri ile sözleşme başlangıç tarihleri, yoklama kaçağı veya bakaya kaldıkları tarihten önce olanların sevk tehiri işlemi yapılabilir.

Askere celp ve sevki tehir edilenler, tehir müddetinin bitiminden önce sevk tehirine sebep olan çalışmalarını veya öğrenimlerini bıraktıklarında veya sözleşmesi feshedilen, hak mahrumiyeti cezası verilen, erteleme kapsamında bulunmayan liglerdeki takımların kadrolarına geçen sporcuların durumu, tehir

teklifini yapan makamlar tarafından, iki ay içinde Milli Savunma Bakanlığına bildirilir. Bu yükümlülerin sevk tehir işlemleri, Milli Savunma Bakanlığınca iptal edilir. Sevk tehirinin iptalini gerektiren durumun zamanında Milli Savunma Bakanlığına bildirilmemesi, teklif yapan makamların ve hakkında sevk tehiri teklifinde bulunulanların sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Sevk tehiri şartlarını taşımadığı, bilgi veya belgeleri gerçeği yansıtmadığı halde askere sevkinin tehir edildiği tespit edilenlerin askerlik işlemleri, sevk tehiri işlemi yapılmadan önceki durumları, sevk tehiri şartlarını kaybettiği tespit edilenlerin ise, sevk tehiri şartlarını kaybettikleri tarihteki durumları dikkate alınarak yürütülür. Askerlik işlemlerinin yürütülmesine ilişkin görevlerini veya sorumluluklarını zamanında yerine getirmedeği tespit edilenler hakkında 92 nci, 93 üncü veya 100 üncü maddeler gereği gerekli kovuşturmalar başlatılır, ancak bu durum yapılacak olan diğer adli işlemlere engel teşkil etmez.

Sevk tehiri işlemlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

F) (Ek:17/5/1961- 303/1 md.) Yüksek öğrenim mezunlarından mesleklerine ait staj ve ihtisaslarını ikmal ettikten sonra, yurt içinde veya yurt dışında, çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırmalarda buldukları, çalıştıkları ilim müesseselerince tevsik ve talep edilenlerin askere celp ve sevkleri, Millî Savunma Bakanlığınca 36 yaşını dolduruncaya kadar geri bırakılabilir.

G) (Değişik:2.7.2005-5380/1 md.) Oturma veya çalışma iznine sahip olarak işçi, işveren veya bir meslek ya da sanat mensubu sıfatı ile yabancı ülkelerde bulunan yükümlüler, durumlarını ispata yarayan belgeler ile bağlı buldukları Türk konsolosluklarına başvurmaları halinde, bunların son yoklama, celp ve sevk gibi her türlü askerlik işlemleri, Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenecek usûl ve esaslara uygun olarak 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ertelenebilir.

Erteleme şartlarını haiz olmadıkları anlaşılanlar veya erteleme sebebi ortadan kalkanlarla kendi istekleriyle erteleme hakkından vazgeçenlerin ertelemeleri iptal edilerek, askere sevkleri sağlanır.⁽¹⁾

Madde 36 - (Değişik : 16/4/1987 - 3358/7 md.)

Ertesi seneye bırakılanlar, erteleme süreleri dolmadan kendi istekleri ile veya ertesi seneye bırakılma sebeplerinin ortadan kalkması halinde o yıl askere sevk edilebilirler.

Ancak son yoklama sırasında lise veya dengi okulu bitirerek yurt içinde veya yurt dışında daha yüksek bir okula aynı yıl içerisinde giremediklerinden askerliklerine karar alınanların istekleri halinde askere celp ve sevkleri iki yıl geri bırakılır.

Üç yıl veya daha aşağı öğrenim veren yüksek okullardan mezun olanlarla, öğrenim gördükleri fakülte ve yüksek okulları bitiremeyerek ayrılanlardan, ayrıldıkları yıl askerliklerine karar alınanlardan öğrenime devam etmek isteyenlerin askere celp ve sevkleri bir yıl geri bırakılır.

İki ve üçüncü fıkralarda durumları açıklananlar müteakip yılın Aralık ayının son gününe kadar bir yüksek öğrenim kurumuna girdiklerine dair belge getirmeleri halinde haklarında alınan karar, askerlik meclisi toplu değilse idare kurullarınca ertesi seneye terk şeklinde değiştirilir.

Ertesi seneye terk edilenlerden mezun olanlar ile çeşitli nedenlerle okulları ile ilişkisi kesilenlerin bu durumları fakülte ve yüksek okullar tarafından iki ay içinde kayıtlı buldukları askerlik şubelerine bildirilir.

(Ek Altıncı Fıkra:20.11.2007-5713/1 md.) Dört yıl ve daha uzun süreli yüksek öğretim kurumlarından yahut bunların dengi olduğu kabul edilen okullardan mezun olan yükümlülerin askere sevkleri, istekleri halinde mezuniyet tarihinden itibaren iki yıla kadar, yüksek lisans eğitimini tamamlayanların ise bir yıla kadar tehir edilebilir. Yurt dışındaki öğrenim kurumlarından mezun olanlara, talepleri halinde, denklik işlemlerini tamamlayabilmeleri için ayrıca bir yılı geçmemek üzere sevk tihiri hakkı tanınabilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığınca belirlenir.

Madde 37 - Otuz beşinci maddenin «A» ve «B» fıkralarında yazılı zayıf ve malüllerden ertesi seneye terklerini icap ettiren zafiyet ve mâlûliyetleri beş sene müddetle uzayanlar birinci sene toplanacak askerlik meclisleri tarafından çürüğe çıkarılır. Ertesi seneye terkolanların askerlik meclislerince bu suretle sıhhi muayene ettirilmeleri harb olmadığı zamanlara munhasır olup harb zamanlarında askerlik meclislerinin toplanması veya dört sene geçmiş bulunması gibi haller aranmaksızın bunların tekrar muayene ettirilmesi ve sağlam ve sakat olanlarının askere gönderilmesi hususuna Müdafaa-i Milliye Vekaleti emir verebilir.

Madde 38 - Yoklama kaçaklarından olup arkadaşlarının sevkinden evvel gelmeleri veya ele geçmeleri hesabıyla askerlik meclislerince veya idare heyetlerince numarasız asker edileceklerin muayenesi, varsa mahallerince iki askeri hekim, yoksa askerî hekim bulunan en yakın yerde yaptırılır. Bunların ve son yoklamada sağlam veya sakat asker edilmiş oldukları halde çürüklük iddiasında bulunarak ikinci bir muayene istemeleri hasebiyle daha yüksek muayene heyetlerine gönderilmelerine lüzum görülenlerin gitme gelme paraları kendileri tarafından verilir.

Madde 39 - (Değişik : 15/12/1941- 4152/1 md.)

(Değişik Birinci Fıkra:5.2.2009-5837/10 md.) Barışta, muvazzaf ve yedek erbaş ve erlerden askere çağırıldıkları sırada tutuklu ve hükümlü bulunanlar, tahliyelerine kadar sevk edilmezler. Bunlardan askerlikle ilişkisi olanlar tahliyelerinde serbest bırakılmayarak, ilgili kolluk kuvvetlerince askerlik şubelerine teslim edilirler. Askere sevklerinden önce işledikleri suçlardan dolayı, mahkemelerce bir yıl ve daha az süreli hürriyeti bağlayıcı bir ceza veya

para cezasından çevrilme hapse mahkûm olup da hükümleri askerde iken bildirilenlerin cezaları, terhislerinden sonra infaz edilir.

Bu kabil mahkûmlar terhis edildikleri zaman serbest bırakılmayıp cezalarının çektirilmesi için ikametgahları Cumhuriyet Müddeiumumiliklerine teslim olunmak üzere kıtalarınca mensup oldukları askerlik şubelerine sevkolunurlar.

Bir seneden fazla hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile mahkûmiyeti bildirilecek olanlar cezaları çektirilmek ve tahliye edildikten sonra geri kalan askerlikleri tamamlat-tırılmak üzere ikametgâhları Cumhuriyet Müddeiumumiliklerine teslim olunurlar.

İnfazları geri bırakılan mahkûmiyetler için müruruzaman cereyan etmez.

Madde 40 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Hastalık veya muvakkat çürüklüğe dair hekimler tarafından verilen rapor üzerine ertesi seneye bırakma işi son yoklama zamanında askerlik meclislerince, başka zamanlarda idare heyetlerince yapılır.

Sevkin geciktirilmesi işi, numaralı veya numarasız askerliklerine karar verilenlerin kıt'aya girinciye kadar geçecek müddet içinde sıhî hallerinin göstereceği lüzum üzerine askerlik şubelerince yapılır.

Askere büsbütün yaramıyacakları anlaşılarak askerlikten çıkarılacak olanlar

Madde 41 - (Değişik : 27/7/1970 -1315/1 md.)

Askere elverişli olmıyanlardan idarece lüzumlu görülenler, askerî hastaneye sevk edilirler. Askerî hastane sağlık kurullarınca yeniden yapılan muayeneleri sonunda askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlar asker edilirler.

Muvazzaflık hizmeti için erbaş ve erin çağırılması ve sevki

Madde 42 - Son yoklamada sağlam veya sakat olarak ayrılan erbaş ve er muvazzaflık hizmetini yapmak üzere ordunun ihtiyacına ve çektikleri numara sırasına göre çağırılırlar. Numarasız asker edilenler, ilk numarayı çeken erbaş ve erle sevkolunurlar. Hazarda kıtaata ve seferde seygar orduya mutlak olarak sağlam erbaş ve er verilir. Sakat erbaş ve er devair ve müessesata ve geri hizmetlere tahsis olunur ve noksan kalan kısmı sağlam erbaş ve er ile ikmal olunur.

Madde 43 – 44 – (Mülga:5.2.2009-5837/16 md.)

Madde 45 – (Değişik:5.2.2009-5837/11 md.) Sevke tabi yükümlülerin listeleri, askerlik şubelerinde ilan edilir. Ayrıca bu listeler, celp dönemleri dışındaki sevklerde ve olağanüstü durumlarda mülki amirlikler vasıtasıyla, köy ve mahalle muhtarlıklarında da ilan edilir.

Celp ile ilgili hususlar Milli Savunma Bakanlığı tarafından Türkiye Radyo Televizyon Kurumu aracılığıyla duyurulur ve yurtdışı temsilciliklerine bildirilir. Bu ilan ve duyurular yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

Madde 46 - Köy ve mahalle ihtiyar meclisi ve heyetleri, kendilerine verilen cetvellerde isimleri yazılı askerleri çağırarak istenilen güne kadar hazırlanmalarını söylerler. Köy ve mahallelerinde olmayıp da başka yerlerde bulunanların nerede bulduklarını ve ne iş yaptıklarını ana, baba, kardeş ve sair akrabalarından veya bildiklerinden sorup soruşturarak buldukları yerleri bilinmeyenlerin ne vakitten beri köy ve mahalleden çıkmış olduklarını keza anlıyarak defterdeki isimleri karşısına yazar ve cetvelin altını tasdik ederler. Bu cetveli ve istenilenleri çağırılan günde beraber alarak en büyük polis mirine veya jandarma kumandanına teslim ederler. Bunlar da işbu cetvelleri ve beraber gelenleri askerlik şubelerine gönderirler.

Madde 47 – (Değişik:5.2.2009-5837/12 md.) Askere sevk için çağırıldıkları halde, hastalık, tutukluluk veya hükümlülük gibi nedenlerle askerlik şubesine gelemeyecek olanlar, bu mazeretlerini kanıtlayan belgeleri askerlik şubesinde bulundururlar. Bu mazeretler dışındaki nedenlerle sevk son gününe kadar askerlik şubesine gelmeyenler ile gelip de sevk evrakını alanlardan, kendilerine verilen yol süresi sonunda birliğine katılmayanlar, bakaya olarak kabul edilirler.

Bakayalar, askerlik ödevlerini yerine getirmek maksadıyla yakalanmaları için Milli Savunma Bakanlığınca İçişleri Bakanlığına, askerlik şubelerince de mahallin en büyük mülki amirine bildirilirler. Yakalanarak muhafaza altına alınan yükümlüler, vakit geçirmeksizin ve en geç yirmidört saat içerisinde en yakın askerlik şubesine getirilirler. Askerlik şubesince teslim alınamayan yükümlüler, ilgili kolluk kuvveti tarafından hazırlanan tutanağa istinaden derhal serbest bırakılırlar.

Madde 48 - 47 nci madde veçhile toplanma gününde yapılması lazımgelen yoklamalarda bulunacak polis miri ve jandarma kumandanının çağırılmaları ve yapılan yoklama hakkında onlarla birlikte bir zabıt varakası yapılması ve altının tasdik edilmesi keyfiyetini şube reisleri temine borçludurlar.

Bu işleri yapmamış olan şube reisleri ve çağırıldıkları halde gelmiyen veya yerlerine vekillerini göndermemiş olan polis ve jandarma subayları 88 inci maddede yazılı cezayı grrlar.

Madde 49 - Yoklamaları icra olunanlar, şubelerince sevkedilecekleri gün ellerindeki hüviyet cüzdanlarına işaret olunarak gidecekleri yerlere göre ayrı ayrı ve ikişer nüsha sevk pusulalarıyla memur veya jandarmalarla sevkolunurlar.

Madde 50 - Sevkolunan erbaş ve er, hangi kıtalara verilirlerse o kıtanın kumandanı geldiği tarihi sevk pusulasının ikinci nüshasına işaret ve tasdik ederek şubesine gönderir. Haberi gelmiyenlerin nerelere verildiklerini şubeleri sorup anlamağa ve künyelerine işaret etmeğe mecburdur.

yaptıkları muameleyi

Madde 51 - Askerlik şubeleri yoklama ve asker toplanması zamanında kendi şubeleri erbaş ve eri hakkında yabancılar hakkında da yapmağa ve neticeyi şubelerine haber vermeğe mecburdurlar.

Muvazzaflık hizmetlerini bitirmiş erbaş ve erin terhisleri

Madde 52 - 5 inci maddede yazılı muvazzaflık müddetlerini bitirenlerin terhisleri ve yaşları bir olup evlerinde bulunan erbaş ve erin yedeğe geçirilmeleri ve yedeklik müddetlerini bitirenlerin askerlik çağından çıkarılmaları Müdafaa-i Milliye Vekâletince Erkânı Harbiyeyi Umumiye ile kararlaştırılarak icap edenlere tebliğ olunur (Seferde bu muamele seferberliğin sonuna bırakılır).

Madde 53 - Terhis edilecek erbaş ve erin terhis edildikleri gün ve gidecekleri mahaller, bölük ve müessese kumandanlarınca hüviyet cüzdanlarının askeri hanesine işaret olunur ve mensup oldukları askerlik şubeleri için ayrı ayrı olmak üzere terhis cetvelleri doldurularak alaylarca ve müstakil kıta ve müesseselerce bu şubelere gönderilir.

Madde 54 - Terhis edilecek erbaş ve er, nerede oturacaklar ise terhisleri gününden itibaren en son üç ay içinde oranın askerlik şubesine gidip cüzdanlarını göstermeğe ve cüzdanlarına işaret ettirmeğe borçludurlar. Bu keyfiyet kıta ve müessese kumandanlarınca erbaş ve er terhis edildiği sırada kendilerine iyice anlatılır ve cüzdanlarına yazılır. Başka şube dairesine gidenleri o şube reisi kendi şubelerine bildirir. Bunlardan ecnebi memleketlere gidecekler ancak her hangi bir şubeye giderek kaydını yaptırdıktan sonra gidebilir.

Madde 55 - Askerlik şubeleri, yukarıki maddelerde yazılı terhis cetvellerinin veya sahiplerinin şubelere gelmesi üzerine bunların isimlerini yedek defterine geçirir ve gelmemiş olanların niçin gelmedikleri esbabını arar.

Madde 56 - Yedek erbaş ve er, doğdukları sene yedeği adını alırlar.

Yedek erbaş ve erin askere çağırılması ve sevki

Madde 57 - Yedeklerin celpleri keyfiyeti, Erkânı Harbiye-i Umumiye ile kararlaştırılarak Heyeti Vekile kararına iktiran ettirildikten sonra icra olunur.

Madde 58 - (Değişik : 17/4/1975 -1892/1 md.)

Yedek erbaş ve erler; olağanüstü haller ile sıkıyönetim veya savaş, seferberlik, asayiş ve eğitim ve manevra için sınıf ihtiyacına göre tamamen veya kısmen çağırılabilirler.

Ancak eğitim veya manevra için çağırılmış olanların eğitim ve manevra süresi birbuçuk ayı geçemez olağanüstü hallerde bu süre Bakanlar Kurulu Kararı ile lüzumu kadar uzatılabilir.

Hiç silâh altına alınmamış olanlar dört ay süre ile, silâh altına alınmış olup da dört aydan eksik eğitim görmüş bulunanlar ise gerektiğinde bu süreyi tamamlamak üzere askere alınırlar.

Madde 59 - (Değişik : 30/5/1974 -1825/1 md.)

Yedek erbaş ve erlerden genel seferberlikte celp ve davet olunanlar, buldukları köy ve mahallelerde çağırılma için yapılacak ilân saatinden başlayarak en çok altı saat içinde yola çıkmaya, köy ve mahallelerinin şube merkezine olan uzaklığına göre şube merkezinde bulunmaya mecburdurlar.

Yabancı memleketlerde bulunanlar buldukları yerin elçilik veya konsolosluk-larınca gazetelerle ilân yoluyla çağırılırlar. Bu çağrıda elçilik ve konsolosluklar diğer yayın organlarından da faydalanabilirler. Bu çağrı üzerine yükümlüler pasaportlarını almak amacıyla gecikmeksizin altı saat içinde yola çıkarak buldukları yerin elçilik veya konsolosluklarına olan uzaklığına göre anılan temsilciliklerde bulunmak zorundadırlar.

Bu süreden sonra şube merkezine veya elçilik ve konsolosluklara gelenler bakaya sayılır.

Erbaş ve erlerin eğitim ve manevra için celbi, muvazzaf erbaş ve erler gibi yapılır. Dahili asayiş için celpleri seferberlik hükümlerine tabidir.

Madde 60 - Kısmî seferberlikte seferberliği ilân olunan mahaller halkından olup şubeleri haricinde bulunanlar yukarki maddelerde gösterilen zaman içinde buldukları mahal askerlik şubelerine veya sefaret ve şehbenderhanelere gitmeğe mecburdurlar. Bunların sureti sevkleri verilecek emre göre yapılır.

Madde 61 - (Değişik : 31/5/1944 - 4576/1 md.)

Hazarda veya seferde silâh altına çağırılan muvazzaf veya yedek erbaş ve er resmi veya hususi her türlü işlerinde kendilerini temsil etmek üzere diledikleri bir şahsı ikinci fıkrada yazılı hükümler dairesinde tanzim edilecek bir vekâletname ile de tevkil edebilirler. 3499 sayılı Avukatlık Kanununun hükümleri mahfuzdur. Şu kadar ki, alâkalı mercilerce, bu erbaş ve erden avukatı bulunmayanlar hakkında kendilerinin veya mümessillerinin talebi üzerine veya resen ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 465 nci maddesinin birinci fıkrasında yazılı şart aranmaksızın muzaheretli adliyeye müteallik hükümler tatbik olunur.

Birinci fıkrada yazılı vekâletnameler askerliğe daveti mütaakıp ve kıtaya iltihaktan önce noterler, noterlik bulunmayan yerlerde sulh hâkimleri veya vilâyet veya kaza jandarma komutanları ile askerlik şubeleri reisleri ve kıtaya iltihaktan sonra da Askerî Adli hâkimler, bölük komutanları veya buldukları müessese âmirleri tarafından tanzim veya tasdik olunur. Bu vekâletnameler

hiç bir harca ve resme tabi değildir. Bu maddeye tevfikân tanzim kılınan vekâletnamelerin hükümleri erbaş ve erin terhislerinden iki ay sonrasına kadar devam eder.

Hazarda veya seferde silâh altına çağırılan muvazzaf veya yedek erbaş ve erlerin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanuniyle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki muameleler sebebiyle ibraz edecekleri fakirlik ilmühaberleri bölük komutanları veya buldukları müessese âmirleri tarafından da verilebilir.

Yedek erbaş ve erden tecil edilecekler

Madde 62 - Bir seferberlik ve talim ve manevra için yedek erbaş ve erin çağrılmaları lâzım geldikçe, çürük olmalarından dolayı veya 63 ve 64 üncü maddelere tevfikân tecilleri icap edenler, ilk ve son yoklama sırasında anlaşılması lâzımdır.

Madde 63 - Asayiş dahilî veya her hangi bir seferberlik maksadiyle vuku bulan içtimalarda yedek erbaş ve erden hangi memuriyet ve hizmette bulunanların ve ne miktarının tecili lâzım geleceği daha vakti hazardsa Erkânı Harbiyei Umumiyenin de muvafakati lâhik olmak şartıyla İcra Vekilleri Heyetince bir cetvel halinde tesbit, Müdafaa-i Milliye Vekâletiyle sair icap edenlere tebliğ edilir. Bunlar ve muvazzaf erbaş ve eri de dâhil olmak üzere bilumum demiryolları ve bu yolların son istasyonları olan limanlar memurin ve müstahdemin ve amelei dairesinden oldukları Vekaleti aidesinden verilecek defterlerle tebeyyün edenler seferberliğin ilânından üç ay akdem işbu hizmet ve memuriyetlere tâyin edilmiş olmak şartıyla seferberliğin ilk devrinde tecil edilirler. Vekâleti aidesi işbu müeccel memurin yerlerine yaşlılarını ve askerlikçe ilişkisi bulunmayanları peyderpey tedarik ve ihzara mecburdurlar. Şu kadar ki seferin ilk devrinde inkişaf edecek vaziyeti umumiyeye nazaran bunların tebdil edilerek lüzumu miktarının silah altına alınmaları veya devamı tecilleri ve sair suretle istihdamları hususu Başkumandanlık ve Heyeti Vekilece takdir ve tebliğ olunur ve seferin devamı esnasında görülecek hal ve vaziyete nazaran bu esas tanzim etmek için icap ettikçe aynı usula müracaat olunur. Bu maddenin birinci fıkrasında zikredilen cetvellere dâhil vazife erbabı talim ve manevra için silâh altına celp edilmezler. İkinci fıkrada zikredilen şimendifer müstahdemininin talim ve manevrada silâh altına celpleri keyfiyeti Nafia Vekâletiyle Erkânı Harbiyei Umumiye arasında tesbit olunur. Mebuslar mebusluklarının devamı müddetince müecceldirler. Arzu edenler hizmeti askeriyelerini ifa ederler.

(Ek : 11/1/1983 - 2778/2 md.) Silahlı Kuvvetler bünyesinde veya yurt içi ve yurt dışı müttefik karargâhlarında çalışan sivil kilit ve uzman personelden Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilenler, olağanüstü hal, seferberlik veya savaş halinin devamı müddetince ve buldukları kadrolarda çalıştıkları sürece Millî Savunma Bakanlığınca ertelenirler. Bu personelin olağanüstü hal, seferberlik veya savaş halinin devamı süresince görevden ayrılmaları, bağlı buldukları Komutanlığın iznine tâbidir. İzin almaksızın görevi terk edenler 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 66 ncı maddesine göre cezalandırılırlar.

Madde 64 - Askerlik şubeleri 63 üncü maddeye tevfi kan tecil olunanlardan başka daireleri dâhilindeki bilûmum resmî ve hususi hastanelerle hilâli ahmer müessese-lerinde ve Hükümet veya ahali ellerinde olup ordunun işe ilbas ve teçhiz ve esliha ve mühimmatının tedarik ve ikmal noktasında istifade edileceği taallûk ettiği Vekâletin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdık ile tebeyyün eden ve seddi hayatı umumiyeyi tazyik edecek olan fabrika ve müesseseler ve kömür ve emsali maden ocaklarında ve vesaiti nakliyei berriye ve bahriyede çalışan memurlar, usta ve mütehasıs amelei daimenin esamii memuriyet ve hizmetleriyle işbu hizmet ve memuriyetlere ne vakit girmiş olduklarını gösterir tasdikli cetvellerini vakti hazarda Hükümet marifetiyle mensup oldukları fabrika ve müesseselerden alarak hazır ederler ve birer suretini usulü veçhile Müdafaa-i Milliye Vekaletine gönderirler. Seferberliğin nevine göre bu gibilerden seferberlik ilânından laakal üç ay evvel tâyin edilmiş olmak şartıyla hangilerinin tecil edilmesi icap edeceği seferberlik emriyle beraber tebliğ kılınır ve bu suretle tecil olunanların seferberliğin uzadığı müddetçe tecillerine devam olunması ve tamamının veya bir kısmının askere celbi sebkedecek teklif üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyle icra olunur.

Madde 65 - 63, 64 üncü maddelerde yazılı sebeplerle silâh altına alınmaktan tecil edileceklerden maktu ve munzam olmak üzere iki nevi vergi alınır. Maktu vergi miktarı bir senei müecceliyet için seyyanen 25 liradır. Munzam vergi; kazanç, müsakkafat, arazi vergilerinin kezalik beher senei müecceliyet için bir mislidir. Kazanç vergisi üzerinden alınan kesri munzamlar bu hesaba dâhil değildir. Maktu vergi akabi tahakkukunda defaten, munzam vergiler asıllarına tebaan mütesavi taksitlerle tahsil olunur. Tecil edilmiş olanlar her hangi bir taksit zarfında tahtı silâha alınacak olurlarsa takip eden taksitten itibaren munzam vergileri terkin olunur.

Madde 66 - Memuriyetleri sebebiyle tecilleri lâzımgelenler bu memuriyete hangi tarihte tâyin edilmiş olduklarını gösterir merkezde daireleri memurin sicil müdiriyetlerince ve mülhakatta vali ve kaymakamlarca verilmiş birer vesika ve hizmet ve meslekleri sebebiyle tecil edilmeleri lazımgelenler dahi buldukları müessese ve imalâthaneler müdiriyetlerinden verilmiş ve mahallî belediye meclislerince tasdik edilmiş birer şahadetname alarak ilk veya son yoklama zamanlarında yoklama heyetlerine ve yoklama bitmiş ise buldukları mahal askerlik şubelerine göstermeleri veya göndermeleri ve çürüklerin dahi çürüklükleri hakkında haber vermeleri lâzımdır.

Madde 67 - İlk ve son yoklama heyetleri ve askerlik şubeleri gösterilecek şahadetname veya verilecek haber ve alacakları cetveller üzerine ihtiyar meclisi ve heyetlerinden vesair icap edenlerden yapacakları sorgu üzerine memuriyet ve hizmet ashabının hizmet ve memuriyetlerine ve çürüklerin hekimlere muayene ettirilerek çürüklükleri derecesine göre künyelerine, cüzdanlarına, işaret eder ve altını tasdik eyler.

Madde 68 - Yukardaki maddeler veçhile hizmet ve memuriyetleri ve memuriyetlerin birinden diğerine bilâ fasıla geçmiş buldukları halde tebdili memuriyetleri ve çürüklükleri hakkında vaktiyle haber vermemiş ve

şahadetname göstermemiş ve kayıtlarına işaret ettirmemiş erbaş ve erin seferberlik ilânından sonraki iddiaları dinlenmez ve çürüklük iddiasında bulunanlar arkadaşlarıyla silâh altına alınarak gidecekleri kıtalarda muayene olunurlar. İleli zâhire müstesnadır.

Madde 69 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Seferberlik zamanlarında çağırılacak erbaş ve er ile muvazzaflardan beş sene ağır hapis ve daha ziyade cezayı müstelzim cürümler müstesna olmak üzere diğer bir cürüm veya kabahat ile maznun veya mahkûm (mevkuf veya mahpus olsun olmasın) olanların muhakemeleri veya mahkûm oldukları cezanın infazı terhislerine talik olunur.

Bu müddetler içinde dava ve ceza müruru zamanları işlemez.

Madde 70 - Çağırılma zamanında hasta oldukları cihetle gelemedikleri 27 nci madde veçhile ihtiyar meclisi veya mahalle heyetlerinin şahadetleri ve varsa askerî veya sivil hekimlerin raporlarıyla yoklama heyetince anlaşılmiş olan yedek erbaş ve er iyileştiklerinde emsalleri kadar hizmet etmek üzere askere alınırlar.

Askerde bulunanlardan aileleri fakir ve muhtaç olanlara yapılacak yardım

Madde 71-73 - (Mülga : 11/8/1941 - 4109/14 md.)

Asker çağında bulunanların memleketlerinden harice yolculuk yapabilmeleri

Madde 74 - Vilâyetleri haricine çıkmak istiyen her erkek hüviyet cüzdanını yanında götürmeğe ve esnayı seyahatte talep vukuunda polis ve jandarmalara göstermeğe mecburdur. Elllerinde hüviyet cüzdanı bulunmayıp da bâriz bir surette askerlik çağı haricinde görülenler (çocuk ve ihtiyarlar) müstesna olmak üzere diğer- leri veya cüzdanı bulunup da işbu cüzdanlarının askerlik hanelerine ve yaşlarına nazaran ilk ve son yoklamalarını yaptırdıklarına ve emsali silah altına alınmış olanlardan askerliklerini ifa ettiklerine veya tehir veya tecil edildiğine dair kayıt gösteremiyenlerin henüz yola çıkmamış iseler hareketine ve bidayetin yolculuğa müsaade edilmez. Bu gibilere vapur veya şimendiferle yolculukları esnasında tesadüf olunursa halleri tetkik olunmak üzere çıkacakları iskele veya istasyonların askerlik şubesine, yoksa zabıtasına ve zabıtaca da yakın askerlik şubesine teslim olunur. Vesaiti saire ile yolculuk yapanlar ilk uğrayacakları şubelere teslim olunur. Bunlardan hüviyetleri sabit olanlarla şubelerce takdir olunacak kefaleti nakdiyi verenler ahvali askeriyelerinin tetkikına devam olunmak üzere seyahatlerinde serbest bırakılır. Hüviyeti sabit olmadığı gibi kefaleti nakdiye de irae edemiyenlerin ahvali ve askerlikçe ilişiği bulunmadığı şubece en seri vasıta ile tahkik olunur ve neticei tahkikata kadar kasaba haricine çıkmamak ve sabah akşam ispatı vücut etmek üzere mahallî zabıtasına teslim olunur (işbu tahkikat âzami bir hafta içinde ikmal edilir). Tahkikat neticesinde askerlikçe ilişiği olmıyanlar serbest bırakılır. İlişiği olanlar 83, 84, 85, 86, 89, 96 ncı maddeler mucibince muameleye tabidir. Bir hafta zarfında tahkikat

ikmal edilemezse telgrafla ve bulunmadığı takdirde en seri vasıta ile yolcunun gideceği mahaldeki şube ve zabıtaya malûmat verilerek muamelesi oraca tetkika devam edilmek üzere serbest bırakılır.

Madde 75 - Askerlik çağında olup şubesi dairesinden on beş günden fazla olmak üzere taşraya çıkmak isteyenler çıkmazdan evvel gidecekleri yerler hakkında köy ve mahalleleri ihtiyar meclisi veya heyetlerini veya şubelerini şifahen veya taahhütlü mektupla haberdar etmeğe, haber vermemiş iseler ilk ve son yoklama sırasında nerede bulunuyorlarsa buldukları mahal ihtiyar meclisi ve heyetlerine veya şubelerine veya şubei asliyelerine veya sefaret ve şehbenderhanelerine bu suretle mahalli ikametlerini bildirmeğe borçludurlar.

Mahalli ikametlerini bildirmemeleri hasebiyle yoklama sırasında ahvalleri meçhul kalanlar ceza faslında yazılı cezayı görürler. Şubeler ve sefaret ve şehbenderhaneler bu hususta alacâkları malûmattan erbaş ve erin şubei asliyelerini haberdar ederler. Köy ve mahalle ihtiyar meclisi ve heyetleri köy ve mahallelerinde on beş günden ziyade oturan yabancıları yoklama sırasında ve firar, bakaya, yoklama kaçağı, izinsiz, saklıları her zaman şubelere haber vermeğe mecburdurlar.

Madde 76 - Seferberlikte asker çağında bulunanların yolculukları hakkında Müdafaa-i Milliye Vekâleti, Dahiliye Vekâleti ile müştereken bu fasılda yazılı olan kayıtlardan başka tedbirler kullanılabilir.

Kıtaattan izinli ve tebdilihava suretiyle ayrılacak erbaş ve er

Madde 77 - (Değişik : 12/11/1980 - 2338/5 md.)

Erbaş ve erlerin izin süreleri muvazzaflık hizmetinin her ayı için iki gün olarak hesap edilir ve bu izin süresi muvazzaflık hizmetinden sayılır. Bir yıl içerisinde verilen izin sürelerinin toplamı otuz günü geçemez. Muvazzaflık hizmetini yerine getirmek üzere kıt'a veya kurumlara katılmış olan erbaş ve erlere acemi eğitimini bitirmedikçe ve cezalıları ceza süresini tamamlamadıkça izin verilmez. Yılda otuz günden fazla izin ile acemi eğitimini tamamlamamış bulunan yükümlülerden fevkalade özürleri olduğu anlaşılanlara izin verebilmek hakkı asgari tugay komutanlığına (Deniz ve Hava Kuvvetlerinde eşidi) aittir. İzin ve hava değişimine gönderilecek olan erbaş ve erlerin ne kadar izinli veya hava değişimli olduklarını gösterir kıt'a komutanlığı veya askeri kurum amirliğince ellerine belge verildiği gibi ayrıca bu husus askerlik şubelerine yazılır ve şubeler de bu gibileri izinli ve hava değişimli defterlerine kaydederler ve süreleri sona erdiğinde kıtalarına sevk olunmalarını sağlarlar.

Acemi eğitimini tamamlayanlara kanuni izinlerinden sayılmak üzere, yol dahil on güne kadar izin verilebilir.

(Ek Üçüncü Fıkra:20.11.2007-5713/2 md.) Askerlik hizmetinin gerektirdiği görev ve yükümlülükleri yerine getirme konusunda gayret ve çalışmaları sonucu emsalleri arasında üstün başarı gösteren erbaş ve

erlerden, muvazzaf askerlik hizmetleri boyunca, disiplin amiri, disiplin mahkemesi veya askeri mahkemelerden herhangi bir ceza almamış olanlara, asgari Tugay Komutanlarının (Deniz Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığında eşidi), Sahil Güvenlik Komutanlığında Alay Komutanı veya eşidinin onayı ile birinci fıkrada yazılı izinlere ek olarak yedi güne kadar ilave izin verilebilir+. Verilecek bu ilave izinlerin usul ve esasları Genelkurmay Başkanlığınca belirlenir.

(Ek Dördüncü Fıkra:20.11.2007-5713/2 md.) Radyoaktif ışınla çalışan erbaş ve erlere, radyoaktif ışınla yaptıkları bir yıl hizmete karşılık otuz gün sıhhi izin verilir. Bu hizmetin bir yıldan az ya da çok olması durumunda verilecek izin süresi, otuz günlük izin süresi birimine orantılı olarak belirlenir ve verilir."

Madde 78 - (Değişik : 4/4/1929 - 1413/6 md.)

Muvazzaflardan tebdilhavaya gidenlerin tebdilhava müddetleri üç ay veya daha ziyade olduğu veya temdit veya tekrar ile üç ayı geçtiği halde müddetin üç aya kadar (dâhil) olan kısmı veya izin alan erbaş ve erin izin müddetlerinden her sene yalnız bir ayı muvazzaf hizmetlerinden sayılır. Bir aydan fazla izinleri muvazzaf hizmetten sayılabilmesi Büyük Erkânı Harbiye Riyasetinin muvafakati ve Millî Müdafaa Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla verilen umumi mahiyetteki izinlere aittir.

Muvazzaf hizmetlerini bitirmiş oldukları halde görülen lüzum üzerine terhisleri geciktirilmiş olanlara yedek ve cezalı erbaş ve erden tebdilhavaya gidenlerin ve izin alanların tebdilhava ve izin müddetleri, ne kadar olursa olsun tamamiyle hizmet ve cezalarından sayılır.

Hazarda üç aydan az tebdilhava alanların kıtalarıyla irtibatları kesilmez, yalnız müddetleri ne olursa olsun tebdilhavaları hitamında muvazzaflık müddetlerinin ikmaline altı aydan az kalmış olanlar mukim buldukları şubelerinin mensup oldukları kolordu emrine verilirler.

(Ek : 12/11/1980 - 2338/6 md.) 1076 sayılı Kanununun 3 ncü maddesi uyarınca, erbaş-er statüsüne geçirilenlerin alacakları hava değişiminin ancak birbuçuk aya kadar (dahil) olan kısmı muvazzaf hizmetlerinden sayılır.

(Ek Beşinci Fıkra:20.11.2007-5713/3 md.) Kendilerini askerliğe elverişsiz hale getirmeye veya getirtmeye teşebbüs ettikleri mahkeme kararı ile sabit olan erbaş ve erlerin yargılanmalarına esas eylemleri dolayısıyla ortaya çıkan rahatsızlıklardan ötürü yatarak gördüğü tedaviler veya istirahatte ya da hava değişiminde geçirdikleri süreler muvazzaf askerlik hizmetlerinden sayılmaz.

Firar ve izinsizler

Madde 79 - Firarların kaçtıkları tarih ve üzerlerinde ne gibi eşya ve teçhizat götürdükleri mensup oldukları kıta ve müessese kumandanları tarafından askerlik şubelerine yazılır. Şubeler de gelen haberler üzerine

bunları firar defterine yazarak elde edilmeleri için mahalli Hükümetine veya sair icap edenlere bildirir.

Madde 80 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Kıt'a ve müesseselerden kaçan veya aldıkları izin ve tebdilihava müddetini geçiren erbaş ve er kıt'a ve şubelerce ele geçirilinceye kadar aranır ve elde edilenler nezaret altında kıt'alarına sevkedilmek üzere mahalli hükümetine teslim olunur.

Firar ve izinsiz olarak geçen müddetlerle her hangi bir mahkemenin hükmettiği hapis cezaları muvazzaf ve yedek hizmetlerinden sayılmaz. Disiplin cezaları hizmetten sayılır.

Beraatle neticelenen davalarda mevkufiyet müddetleri hizmetten sayılır. Ancak muvazzaflardan altı ay talim görmemiş olanlara bu müddet tamamlattırılır. Yedeklere talim müddeti kadar hizmet yaptırılır.

Yaşlarını değiştirenler

Madde 81 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Askerlik çağına girdikten sonra yaşlarını değiştirenlerin yaşlarında yapılan değişikliğin askerliklerine tesiri yoktur. Ancak son yoklama görmemiş olanlardan nüfus kütüğünde yazılı yaşları, şahıslarına uygun görülmeyenlerin yaşlarının tashihini nüfus kanununa göre aid olduğu mahkemeden istemek üzere askerlik meclisleri veya askerlik daire ve şube reisleri veya mahallinin en büyük mülkiye memuru tarafından müddeiumumiye müracaat olunur ve bilmuhakeme takdir olunacak yaşa göre askerlikleri yaptırılır.

Askerlik meclislerinin veya askerlik daire ve şube reislerinin veya mahallin en büyük mülkiye memurunun istemesi üzerine yaşları değiştirilenlerden değişen yaşlarına göre son yoklama görmemiş veya görmekte bulunmuş olanların yaşitlariyle yoklamaları yapılır. Arkadaşları son yoklama görmüş olanlardan 23 yaşını bitirmemiş bulunanlar yalnız muvazzaf hizmete ve 23 yaşını bitirmiş olanlar 86 ncı madde hükmüne tâbi tutulurlar ve muvazzaf hizmetini yaptıktan sonra yaşitlarının bulunduğu sınıfa geçirilirler.

Askerlik çağına girmezden evvel yaşlarını değiştirenlerin değişen yaşları kabul olunur. Bunlardan yaşlarını büyütmüş olanlar değişen yaşlarına göre arkadaşları son yoklama görmemiş veya görmekte bulunmuş iseler arkadaşları veçhile yoklamaları yapılır. Yaşitları son yoklama görmüş bulunanlar hakkında ise emsallerinin sevkedilmediğine göre 84 ve sevk edildiklerine göre 86 ncı maddeler mucibince muamele yapılır.

Madde 82 - Askerlik meclislerinin toplanmasıyla yoklamaların nasıl yapılacağı, numara çekilmesi ve numara çeken veya numarasız asker edilenlerle yedek erbaş ve erin toplanma ve sevkleri, muhtelif mürettebata tefrikleri ve ifayı hizmet edenlerin terhisleri tafsilâtı Müdafaa-i Milliye Vekâletince yapılacak talimat ile tâyin olunur.

Cezalı askerlik

Madde 83 – (Değişik:21.11.2007-5716/1 md.) Askerlik çağına girmiş olup da yirmi yaşına girdiği sene Temmuz ayının birinci gününe kadar 17 nci maddeye göre doğrudan doğruya veya herhangi bir vasıta ile ilk yoklamasını yaptırmayan ve yoklama defterine ismini yazdırmayanlardan son yoklamanın devam ettiği günler bitinceye kadar müracaat eden veya ele geçenler, yirmi Yeni Türk Lirası idarî para cezasına tâbi tutulur ve her iki yoklamaları birden yapılarak keyfiyet cüzdanlarına yazılır.

Madde 84 - (Değişik Birinci Fıkra:21.11.2007-5716/2 md.) İlk yoklamasını yaptırmış olduğu halde son yoklamasının devam ettiği günler içinde bulunduğu yerin askerlik meclisine veya elçilik ve konsolosluklara gelmemiş ve gelememesi hakkında bu Kanunda yazılı bir mazeret bulunduğu dair haber göndermemiş olanlardan arkadaşlarının ilk tertibinin sevklerinden evvel ele geçen veya kendiliğinden gelenlerden yirmi Yeni Türk Lirası idarî para cezası alınır ve hekime muayeneleri yaptırılarak askerliğe elverişli olanlar, bedenî kabiliyetlerine ve öğrenim derecelerine ve diğer durumlarına göre tam veya kısa hizmet yapmak ve arkadaşlarıyla sevk ve terhis edilmek üzere numarasız olarak asker edilir.

Kabiliyeti bedeniyeleri askerliğe elverişli bulunmayanlar hekim muayenesine göre ya ertesi seneye terk olunur veya askerlikten çıkarılır.

Madde 85- (Değişik:21.11.2007-5716/3 md.) İlk yoklama defterlerine ismini yazdırmamış olmakla beraber son yoklamada da buldukları yer askerlik meclislerine veya şubelerine gelmemiş ve gelmemeleri hakkında bu konuda yazılı bir sebep olduğuna dair haber de göndermemiş bulunanlardan ele geçen veya kendiliklerinden gelenler hakkında elde edildikleri tarihe nazaran yukarıdaki maddeye göre işlem yapılmakla beraber otuz Yeni Türk Lirası idarî para cezası alınır.

Madde 86 – (Değişik:5.2.2009-5837/13 md.) Son yoklamada buldukları yerdeki askerlik meclisi, elçilik veya konsolosluklara gelmeyen ve 26 ncı maddede yazılı mazeretlerini bildirmeyen yükümlülerden, birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde ilk celp ve sevk tarihine kadar ele geçmeyenler, elde edildiklerinde buldukları yerde askerî veya resmî sivil bir hekime yahut en yakın yerde bulunan asker hastanesinde muayene ettirilirlen. Muayene neticesinde askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlardan erteleme hakkı bulunmayanlar, askerlik meclislerince, toplu değilse idare heyetlerince haklarında karar alınarak Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilen sınıf ve tertibat yerlerine derhal sevk olunurlar.

Yoklama kaçağı kaldıktan sonra ertelemesi yapılanlar ile birliklerine sevk edilenler, askerlik şubelerince mahkemeye verilirler.

Yoklama kaçağı iken ertelemesi yapılmış olanlar, ertelemelerinin bittiği tarihi takip eden ilk mesai günü sevk edilirler.

Madde 87 – (Değişik:21.11.2007-5716/4 md.) Son yoklama sırasında ertesi seneye terki gereken okullarda okumakta olup da buldukları yer askerlik meclislerine veya şubelerine tahsil derecesi hakkında onaylı belge göndermemiş olanlar yirmi Yeni Türk Lirası idarî para cezasına tâbi tutulur ve ertesi seneye bırakılır.

Madde 88 - Askerlik meclisi reis ve âzalarından bilâ özür meclise gelmeyenlerle 48 inci madde mucibince yapılacak yoklamaya bilâ özür gelmeyen veya vekil göndermeyen polis âmirleri ve jandarma kumandanı ve bu işleri yapmamış olan şube reisleri hakkında vazifelerine devam etmeyenler hakkındaki ahkâmı kanuniye tatbik olunur.

Madde 89 – (Değişik:5.2.2009-5837/14 md.) Sınıf ve tertibatı belirlenmiş olanlardan, yapılan bildirim ve duyuru üzerine birlikte sevk edilecekleri emsallerinin sevkinin son gününe kadar gelmeyen ve bu durumları 47 nci maddede yazılı özürlerinden ileri gelmediği belirlenenler ile sevk edildikten sonra askerliğini yapacağı kıtaya gitmeksizin kaçanlardan elde edilip de erteleme hakkı bulunmayanlar derhal sevk olunurlar.

Bunlardan yedek subay yetişme şartlarını taşıyanlar, muayyen zamanlarda birliklerine veya yedek subay yetiştiren sınıf okullarına sevk edilirler.

Bakaya kaldıktan sonra erteleme yapılanlar ile birliklerine sevk edilenler, askerlik şubelerince mahkemeye verilirler.

Bakaya iken erteleme yapılmış olanlar, ertelemelerinin bittiği tarihi takip eden ilk mesai günü sevk edilirler.

Madde 90 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Yedek erbaş ve erden olup talim ve manevra için çağrıldıkları halde 47 nci maddeye göre özürsüz gelmedikleri anlaşılanlar askeri mahkemelere verilirler ve arkadaşları kadar hizmete tâbi tutulurlar. Bu gibiler askerlik borcunu ödemedikçe ve cezasını görmedikçe bir memuriyette kullanılamazlar. Bunların dahili asayiş için celbleri 59 uncu madde mucibince seferberlik ahkâmına tabidir.

Madde 91- Ellerindeki hüviyet cüzdanlarına nazaran askerlik çağına girmiş erbaş ve erden o senenin Temmuz'unun birinci gününe kadar ilk yoklamasını yaptırarak cüzdanlarına işaret ettirmemiş bulunanları hükümet hizmetine alanlar (memurin müdürleri ve buna mümasil salâhiyettar memurlar) Türk Ceza Kanununun iki yüz otuzuncu maddesi mucibince tecziye edilir ve bilerek hususi hizmete alanlardan 1000 kuruş cezayı nakdî alınır.

Madde 92 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Askerlik çağına girmiş erbaş ve erden girdikleri sene ilkteşrin sonuna kadar son yoklamasını yaptırarak nüfus hüviyet cüzdanına işaret ettirmemiş

olanları bilerek resmi veya hususî hizmete alanlar Askerî Ceza Kanununa göre cezalandırılırlar.

Madde 93 - (Değişik : 20/11 /1935 - 2850/1 md.)

İlk ve son yoklamasını yaptırmış olsun olmasın 21 yaşına girmiş ve yaşlıları çağrılıp askere sevk edilmiş erbaş ve erden daha sonra sevk edileceklerini gösterir cüzdanlarında bir işaret bulunmayanları bilerek resmi veya hususi hizmete alanlar, Askeri Ceza Kanununa göre cezalandırılırlar.

Seferberlikte bu gibileri ve yedek erbaşdan ve erden olup da çağırılmış oldukları halde gitmemiş bulunanları ve kıt'alardan kaçmış olanları veya izinsizleri bilerek resmî ve hususî hizmete alanlar ve bu gibilerin gizlenmelerine ve kaçmalarına yardımcı dokunduğu anlaşılanlar askeri mahkemelere verilir.

Madde 94 – (Değişik:21.11.2007-5716/5 md.) Askerliklerini bitirip terhis edilen erbaş ve erden 54 üncü madde gereğince üç ay içinde geçerli bir özürleri olmaksızın terhis belgelerini şubelerine kaydettirmeyenlerden yirmi Yeni Türk Lirası idarî para cezası alınır.

İlk veya son yoklama zamanlarında yapılan ilân üzerine yoklama memurlarına veya askerlik şubelerine veya elçilik ve konsolosluklara bizzat müracaatla veyahut yazı ile veya başka birisi vasıtası ile nüfus cüzdanını göndererek kanunî yoklamasını yaptırmayan yedek erbaş ve er yirmi Yeni Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

Madde 95 - Askerlik çağında olup da şubeleri haricine gideceklerden gidecekleri yerleri esnayı azimette veya (75) inci madde mucibince gidecekleri yerlerde on beş günden ziyade kaldıkları halde oturdukları yerleri yoklama sırasında gittikleri köy ve mahalle ihtiyar meclis veya heyetlerine veyahut şubelerine bildirmiyenlerle o köy veya mahallenin ihtiyar meclisi veya heyetlerinden 500 kuruş cezaı nakdi alınır.

Madde 96 - (Değişik : 20/11/1935-2850/1 md.)

Görünüşe göre yirmi yaşlarına girmiş oldukları halde isimlerini nüfus kütüğüne yazdırarak cüzdan almamış saklılardan ele geçenler veya kendiliğinden gelenler Nüfus Kanunu mucibince nüfus kütüğüne yazılmak üzere nüfus idarelerine gönderilir. Nüfus idarelerince kütüğe yazılarak keyfiyet askerlik şubelerine hemen bildirilir. Bu gibilerden yaşlarına göre arkadaşlarının son yoklamaları yapılmış olanlar numarasız asker edilerek arkadaşlarının sevk edilmiş olup olmadıklarına nazaran haklarında 84 üncü veya 86 ncı maddelerin hükümleri tatbik olunur ve askerlikleri yaptırıldıktan sonra yaşlılarının bulunduğu sınıfa geçirilir. Arkadaşları son yoklama görmemiş veya görmekte bulunmuş olanların yoklamaları ve askerlikleri onlar gibi yaptırılır.

Madde 97 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Kıt'a ve müesseselerden kaçan erbaş ve er hakkında Askerî Ceza Kanununa göre muamele yapılır.

Madde 98 - (Değişik : 20/11/1935 - 2850/1 md.)

Askerlikten kısmen veya kâmilten kurtulmak için hile yapanlar ve bunların suç ortakları askerî mahkemelere verilir.

Madde 99 - Nüfus kütüklerinde yazılı olanları yoklama cetveline yazmamış ve yazdırmamış veya sair bir muamele sebebiyle gizlemiş olan veya saklılardan veyahut yeniden nüfus kütüğüne yazılan veya yaşlarını mahkeme vasıtasıyla değiştiren erbaş ve er hakkında askerlik şubelerine bir ay içinde haber vermemiş bulunan nüfus müdür ve memurları vazifelerini suiistimal etmiş sayılarak amirleri tarafından haklarında takibatı kanuniye yapılır.

Madde 100 - Celp ve sevkı lâzım gelen erbaş ve erin geri kalmasına ve silâh altına alınması icap edenlerin tecillerine veya tecilleri lâzımgelenlerin haksız olarak sevklerine sebebiyet verecek derecede askerlik defter ve cetvellerine yalan, yanlış ve eksik bir şey yazanlar, kanun ve talimatta yazılı cetvel ve defterleri nümunesi veçhile tutmayanlar dikkatsizlik veya sahtekârlık töhmetiyle divanı harbe verilir.

Madde 101 - İşbu fasılda yazılı cezai nakdiler ve numarasız asker edilmek muamelesi, mükellef nerede ele geçmişse toplu buldukları zaman oranın askerlik meclisleri ve dağılmış iseler idare heyetlerince hüküm ve keyfiyet mahallî askerlik şubelerine tebliğ olunur.

Cezai nakdiler Tahsili Emval Kanununa tevfikana tahsil edilir.

Madde 102 - İşbu kanuna tevfikana idare heyetince yapılacak her nevi muamele ve verilecek kararlarda askerlik şube reisi âzayı tabiiye sıfatiyle mecliste bulunur ve verilecek kararlarda rey sahibi olarak reyini verir.

Madde 103- (Değişik:11.6.2008-5769/1 md.) Bu Kanuna göre askerlik meclisleri ile il ve ilçe idare kurullarının aldığı askerlik kararları ile kurul üyeleri hakkındaki şikâyet veya itirazlar Milli Savunma ve İçişleri bakanlıklarınca müştereken; askerlik daireleri ve şubelerinin askerlik işlemlerine ilişkin kararları ile hekimlerin verdikleri raporlar hakkındaki şikâyet ve itirazlar Milli Savunma Bakanlığınca incelettilir.

Anılan meclis ve kurullar ile askerlik daire ve şubelerinin verdikleri kararlar ile muayenede görevli hekimlerin verdikleri raporlar aleyhine yapılacak şikâyet veya itirazlar yahut bu karar ve raporların düzeltilmesini ya da değiştirilmesini gerektirecek nitelikteki bilgi ve belgelerin herhangi bir şekilde elde edilmesi üzerine, Milli Savunma Bakanlığınca bunların doğruluğu ve mevzuata uygunluğu araştırılarak sonucuna göre işlem yapılır.

Muvazzaflak müddetini azaltmak için bedeli nakdi

Madde 104 -108 - (Mülga : 20/11/1984 - 3081/2 md.)

Madde 109 - Kanunu mahsus mucibince yedek subay olacaklardan bedel alın-maz.

Madde 110 - Seferberlikte bedel alınmaz.

Madde 111 - (Mülga : 20/11 /1984 - 3081 /2 md.)

Ek Madde 1- (Değişik:2.7.2005-5380/2 md.) Oturma veya çalışma iznine sahip olarak işçi, işveren sıfatıyla veya bir meslek ya da sanatı icra ederek, yurt içinde geçirilen süreler hariç olmak üzere, toplam en az üç yıl süre ile fiilen yabancı ülkelerde bulunan bu Kanun ile 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanununa tâbi yükümlüler, 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte bağlı buldukları Türk konsoloslukları aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları, 5.112 Euro veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru tarihinden itibaren 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar ödemeleri ve 21 gün süreli temel askerlik eğitimine tâbi tutulmaları hâlinde muvazzaf askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar. Dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak üzere başvuranlar; öngörülen döviz başvuru sırasında def'aten ödeyebilecekleri gibi, dörtte birini başvuru sırasında, kalanını 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar olan süre içinde en çok üç eşit taksitte ödeyebilirler.

Dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak üzere yaptıkları başvuruları kabul edilen yükümlülerden, gereken şartları taşımadıkları anlaşılanlar, ödemeleri gereken yabancı ülke parasını yönetmelikte belirtilen sürelerde uygun ödemeyenler, belirtilen yaş sınırı sonuna kadar temel askerlik eğitimini yapmayanlar, ücret veya maaşları yurt içinden transfer edilenler, yabancı ülkelerde resmî görevle bulunanlar, dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak için gereken yükümlülüklerinin devamı süresince toplam olarak her takvim yılının yarısından fazlasını yurt içinde geçirenler, yurda kesin dönüş yapanlar veya dövizle askerlik hizmetinden yararlanma şartlarını kaybedenler, istekleriyle vazgeçenler, askerliğe elverişsiz olduğu tespit edilenler Millî Savunma Bakanlığı tarafından dövizle askerlik hizmeti kapsamında çıkartılarak durumlarına uygun askerlik işlemine tâbi tutulurlar.

Her ne sebeple olursa olsun 38 yaşını tamamladıkları yılın sonuna kadar dövizle askerlik hizmetinden yararlanmak üzere başvurmayanlar ile başvurdukları hâlde döviz ödemelerini veya yönetmelikte belirtilen süre içinde temel askerlik eğitimlerini yapmadıkları için dövizle askerlik hizmeti kapsamında çıkartılanlar, 7.668 Euro veya karşılığı kadar yönetmelikte belirtilecek yabancı ülke parasını, başvuru sırasında defaten ödemeleri ve 21 gün süreli temel askerlik eğitimine tâbi tutulmaları kaydıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Yukarıda belirtilen döviz miktarlarını yarısına kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Euro dışındaki diğer

paralarla yapılacak ödemelerin miktarı, her yıl başındaki çapraz kurlar esas alınarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından tespit ve ilân edilir.

Yükümlülerin ödemiş oldukları dövizler, dövizle askerlik hizmeti kapsamında çıkartılmaları hâlinde tâbi oldukları statüde askerlik hizmetini tamamladıktan sonra temel askerlik eğitimi sırasında veya daha önce; ölmeleri, askerliğe elverişsiz hâle gelmeleri, Türk vatandaşlığından çıkmalarına izin verilmesi veya Türk vatandaşlığını kaybetmeleri durumunda ise, talepleri hâlinde kendilerine, vekillerine veya kanunî mirasçılarına iade tarihindeki kurdan Yeni Türk Lirası olarak yurt içinde gösterecekleri banka hesabına ödenir. Temel askerlik eğitimi tamamladıktan sonra; ölenlere, askerliğe elverişsiz hâle gelenlere, Türk vatandaşlığından çıkmalarına izin verilenlere, Türk vatandaşlığı kaybettirilene, yükümlülüklerini tamamladıktan sonra dövizle askerlik hizmeti kapsamında çıkartılmalarını talep edenlere geri ödeme yapılmaz.

Savaş veya savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi hâlinde, bu Kanuna tâbi yükümlülerin askerlik hizmetini yerine getirmek üzere silâh altına alınmalarının esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Ek Madde 2 - (Değişik:14.7.2004-5217/13 md.) Yurt dışında çalışan askerlik yükümlülerinin yabancı ülke parası üzerinden yaptıkları ödemeler, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasında Hazine adına açılacak özel döviz hesabına Euro olarak kaydedilir. Bu tutarlar transfer tarihindeki döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlığı hesabına aktarılır.

Ek Madde 3 - (Ek : 20/3/1980 - 2299/1 md.; Değişik 21/5/1992 - 3802/6 md.)

Bu Kanunda belirtilen esaslara göre dövizle askerlik hizmetinden istifade edebilecek veya edemeyecek yükümlüler ile ilgili şartlar, ödeme işlemleri, toplanan dövizin kullanılması, celp, sevk, eğitim, izin, sağlık, özlük hakları, geçici ve kesin terhis işlemleri, geri ödeme ile ilgili işlemler, hizmet hesabı, olağanüstü hallerde göreve çağırma, beyan edilen belge ve bilgilerin doğruluğunun araştırılması, yurt içinde ve yurt dışında yürütülen faaliyetlerin denetlenmesi usulleri ile diğer işlemler, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Ek Madde 4 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/8 md.)

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının ihtiyaç göstermesi ve Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine, 1111 sayılı Kanuna tabi olarak silah altına alınacak yükümlülerden, bu Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapanlar ile mesleği öğretmen olan ancak bu göreve başlamamış bulunanlar, bu Kanunun 10 uncu maddesinin 4 üncü bendinde belirtilen işlemlere tabi tutulmaksızın ihtiyaç fazlası olarak ayrılırlar ve temel askerlik eğitimi takiben mezkûr Bakanlık emrine verilirler. Bunların miktarı belirtilen ihtiyacın altında olduğu takdirde öncelikle yükseköğretim mezunu,

bunların da ihtiyacı karşılamaması halinde lise ve dengi okul mezunu yükümlüler, uygun nitelikleri taşımaları ve istekli bulunmaları şartıyla, ihtiyaç nispetinde temel askerlik eğitimini müteakip Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı emrine verilirler. İhtiyacın bunlarla da karşılanmaması halinde öncelikle yüksekokul mezunu, bunların da ihtiyacı karşılamaması halinde lise ve dengi okul mezunu olup niteliği öğretmenlik yapmaya elverişli bulunan ancak istekli olmayan yükümlüler arasından yeteri kadarı kura ile öğretmen olarak ayrılır. Bunların görev yerleri Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenir.

Askerlik yükümlülüğüne başlamadan önce bu Bakanlık kadrolarında öğretmen olanlar ile devlet memuru olarak çalışanlar önceki memuriyetleri itibariyle hak kazandıkları maaşlarını almaya devam ederler. Daha önce memuriyet görevinde bulunmayanların, fiilen öğretmenliğe başladıkları tarihten itibaren, 657 sayılı Kanun hükümlerine göre intibakları yapılır. Bunların maaşları Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca ödenir.

Yükümlüler; öğretmen olarak görev yaptıkları sürece resmi elbise giyemez ve iaşe edilmezler. Hizmet süresi emsali erbaş veya erlerin hizmet süresi kadardır, bu süre askerlik şubesinden sevk tarihinden başlar, hizmetleri sırasında usulüne göre öğretmenlik mesleği ile ilişkileri kesilenler geri kalan hizmetlerini erbaş veya er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilirler ve maaşları kesilir.

Bu yükümlüler hakkında firar, hava değişimi, izin tecavüzü, kısa süreli firar ve kısa süreli izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya kalmak suçlarından dolayı Askerî Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun ile Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır. Bu konularda yetkili askeri mahkeme veya disiplin mahkemesi Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilir.

Ek Madde 5 - (16/4/1987 - 3358 sayılı Kanunun 11 inci maddesi hükmü olup ek maddeye çevrilerek numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanunla,1076 sayılı Kanuna eklenen ek 7 nci madde ile 1111 sayılı Kanuna eklenen ek 4 üncü maddenin uygulanmasıyla ilgili hususlar, Milli Savunma Bakanlığı ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 1 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel sakata ayrılmış olanlar askere alınmazlar ve askerde olanlar terhis edilirler.

Geçici Madde 2 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel son yoklama sırasında arızalı sağlam olarak ayrılanlardan henüz askere sevk edilmeyenler ile halen muvazzaflık hizmetini yapmakta olanlar yeniden muayeneye tabi tutulurlar.

Bunlardan Türk Silahlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliği gereğince askerliğe elverişli olmadıkları anlaşılan muvazzaf erat terhis edilir ve halen askere sevk edilmeyenler askere alınmazlar.

Geçici Madde 3 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel askerlik yoklaması yapıp askerliğine karar alınanlar 1111 sayılı Askerlik Kanununun bu kanunla değişen eski 10 uncu madde hükümlerine tabidirler.

Geçici Madde 4 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Kur'a neticesi askere alınmayanlar bu kanunun 10 uncu maddesi (b) fıkrasında belirtilen kanun yürürlüğe girinceye kadar resmî ve özel her türlü iş ile okul, fakülte ve yüksek okula girebilir ve yurt dışına çıkmak için pasaport alabilirler.

Geçici Madde 5 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, silâh altına alınan er, erbaş ve 1111 sayılı Askerlik kanununa iki geçici madde eklenmesine dair 18 Temmuz 1963 tarih ve 291 sayılı Kanun gereğince Millî Eğitim Bakanlığı emrinde öğretmen olarak görevlendirilenler ile Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilenler, 1 Kasım 1970 tarihinden itibaren 20 aylık muvazzaflık hizmetlerini ikmal ettikçe terhis edilirler.

Geçici Madde 6 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

1975 yılının sonuna kadar son yoklamalarda askerliklerine karar verilenlerden ilk öğretmen okulu mezunu olup Millî Eğitim Bakanlığı kadrolarında ilkokul öğretmeni olarak çalışanlar Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilirler. Ancak, bunlardan lüzumu kadarı Silâhlı Kuvvetler okuma-yazma okullarında öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilir. Bunların askerlik şubelerince sevklerinden itibaren gerek köy ilkokullarında ve gerekse Silâhlı Kuvvetler okuma-yazma okullarında öğretmen olarak çalışacakları süre içinde memuriyetleri ile ilişkileri kesilmez. Maaş ve özlük haklarını kendi statüleri içinde Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden almaya devam ederler. Millî Eğitim Bakanlığında maaşlarını almaya devam ettikleri bu sürece resmî elbise giyemezler ve iaşe edilmezler. Bu öğretmenler askerlik hizmetleri süresince Milli Eğitim Bakanlığınca gösterilen köy ilkokullarında veya Millî Savunma Bakanlığınca gösterilen Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapmaya mecburdurlar. Öğretmenlik yapmak istemeyenler ile öğretmen hizmetleri sırasında usulüne göre öğretmenlik mesleği ile ilişkileri kesilenler geri kalan hizmetlerini er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilirler. Bunların maaşları kesilir. Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilenler ve Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında vazife gören öğretmenler firar ve izin tecavüzü bakımından Askerî Ceza ve Askerî Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine tabi olmaya devam ederler. Silâhlı Kuvvetler okuma-yazma

okullarında vazife gören öğretmenler hakkında Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunundaki Silâhlı Kuvvetlerde çalışan sivil personele ait hükümler uygulanır.

Geçici Madde 7 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85, 86, 89 ve 98 inci maddelerine tabi olanlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine müracaat ederek işlemlerini ikmal ettirdikleri takdirde kur'a usulüne tabi tutularak asker edilirler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bu- lunanlardan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde resmî mer- cilere teslim olanların bu suçları hakkında takibat yapılmaz.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı suçlarından mahkûm olanların cezaları ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şamil olmak üzere affedilirler.

Geçici Madde 8 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 10 uncu maddesinin (b) bendi gereğince çıkarılması gereken kanunla ilgili çalışmalara derhal başlanır ve bu konudaki kanun tasarısı işbu kanunun yürürlüğe girişinden itibaren bir sene içinde, Bakanlar Kurulunca T.B.M.Meclisine sevk edilir.

Geçici Madde 9 - (Ek : 27/7/1970 -1315/2 md.)

Bu kanunun neşri tarihinde askerlik yapmadan çağ dışına çıkmış olanlar silâh altına alınmazlar.

Bunlar hakkında 10 uncu madde (b) bendi uygulanır.

Geçici Madde 10 - (Ek : 22/6/1978 - 2152/1 md.)

İlköğretmen okulları veya öğretmen liselerinden mezun olarak ilköğretmeni olmaya hak kazanmış ve bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Millî Eğitim Bakanlığı kadrolarında ilköğretmeni olarak çalışmakta bulunan yükümlüler askerliklerine karar aldıkları şartıyla muvazzaf askerlik hizmetlerini yerine getirmek üzere (Yedek Subay adayı olma hakkını kazanmış olanlar hariç) Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilirler. Bu öğretmenler askerlik hizmetleri süresince Millî Eğitim Bakanlığınca gösterilen köy ilköğretmenlik yapmaya mecburdurlar. Bu süre sonunda terhisleri ilgili askerlik şubelerince yapılır.

Bunların askerlik şubelerince sevklerinden itibaren köy ilköğretmenleri olarak çalışacakları süre askerliklerinden sayılır. Bu süre içinde memuriyetleri ile ilişkileri kesilmez, maaş ve özlük haklarını kendi statüleri

içinde Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden alırlar, bu süre içerisinde resmî elbise giyemezler, melbusat verilmez ve iaşe edilmezler. Bu kanunda öngöröldüğü şekilde öğretmenlik yapmak istemeyenler ile öğretmenlik hizmetleri sırasında usulüne göre öğretmenlik mesleği ile ilişkileri kesilenler hizmetlerini er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilir ve maaşları kesilir.

Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilen yükümlüler hakkında firar ve izin tecavüzü suçlarından dolayı Askeri Ceza ve Askeri Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır. Bu konularda yükümlünün görev yerine en yakın askeri mahkeme yetkilidir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Silahlı Kuvvetlerde er olarak yükümlülüğünü yerine getirmekte olan ilkokul öğretmenlerinden Millî Eğitim Bakanlığı emrindeki köy ilkokullarında öğretmen olarak çalışmayı isteyenler geri kalan hizmetlerini Millî Savunma ve Milli Eğitim Bakanlıklarınca ortaklaşa saptanacak esaslara uygun olarak köy ilkokullarında tamamlarlar ve müteakiben hizmet süresi sonunda terhis olunurlar.

Köy ilkokullarında istihdam edilen ilkokul öğretmenlerinin hizmet süresi silahlı kuvvetlerdeki emsal erlerin hizmet süresi kadardır.

Geçici Madde 11 - (Ek : 20/3/1980 - 2299/2 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihinde 29 yaşını doldurduğu halde çeşitli nedenlerle henüz asker edilmemiş bulunan ve yurt dışında oturma ve çalışma iznine sahip olarak işçi sıfatıyla çalışmakta olan ve bunu belgeleyen yükümlüler Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları halinde bu kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Geçici Madde 12 - (Ek:22/10/1981-2539/2 md; Değişik: 27/6/1984-3031/5 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, ek 1 inci madde hükmü gereğince iki aylık temel askerlik eğitime başlamamış olanlardan, 1/3/1980 tarihindeki 600.000 Türk Lirası karşılığı yabancı ülke parasından fazla ödemiş olanlara, bu miktarın üstünde kalan yabancı ülke parası, 1/3/1980 tarihindeki resmî kur üzerinden Türk Lirası olarak iade edilir. 1/3/1980 tarihindeki 600.000 Türk Lirasının karşılığı kadar yabancı ülke parasının tamamını ödemiş olanlar, noksan ödedikleri kısmı, 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci madde hükmü gereğince 2 aylık temel askerlik eğitime başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olanlardan 1/3/1980 tarihindeki 600.000 Türk Lirasının üstündeki miktar karşılığı kadar yabancı ülke parasını ödemiş olanlara geri ödeme yapılmaz. Ancak; bu miktarın altında ödeme yapanlar noksan ödemelerini 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

Geçici Madde 13 - (Ek : 6/11/1981 - 2550/2 md.)

Bu Kanunun 2 nci maddesine eklenmiş bulunan fıkra hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce askerlik yükümlülüklerini Kıbrıs'ta yaptıklarını tevsik edenler hakkında da anılan fıkra hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 14 - (Ek : 17/3/1982 - 2639/1 md.)

Ek birinci maddedeki diğer şartları taşıyan ve bu Kanunun yayımı tarihinde 29 yaşını doldurduğu halde çeşitli nedenlerle henüz asker edilmemiş bulunan, yurt dışında oturma ve çalışma iznine sahip olarak işçi sıfatıyla çalışmakta olan ve bunu belgeleyen yükümlüler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları halinde, anılan ek birinci madde hükmünden yararlanırlar.

Bu Kanunla tespit edilen belli miktardaki yabancı ülke parasını yükümlüler, ilk taksidi müracaat tarihinde olmak üzere, üç eşit taksitte ödeyebilirler, şu kadar ki taksitleri ödeme süresi iki yılı geçemez.

Geçici Madde 15 - (Ek : 25/1/1984 - 2973/2 md.)

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte seçim sonucu veya makbul bir özürü olmaksızın seçime katılmadıkları için erbaş - er olarak askerlik hizmetini yapmakta olan yükümlülerin hizmet süresi, aynı celbe tabi olup yedek subay adayı olarak ayrılanların hizmet süresinin yarısı kadardır.

Geçici Madde 16 - (Ek : 27/6/1984 - 3031/6 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 32 yaşını doldurmuş olduğu halde, çeşitli sebeplerle henüz asker edilmemiş bulunan ve ek 1 inci maddedeki şartları taşıyan yükümlüler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde bu durumlarını ispat eden belgelerle birlikte, bağlı buldukları konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları halinde, anılan ek 1 inci madde hükmünden yararlanırlar.

Bu maddeden yararlanan yükümlülerden hizmetine ihtiyaç duyulanlar, iki aylık temel askerlik eğitimlerini, Genelkurmay Başkanlığının belirleyeceği ve Başbakanın uygun göreceği görev yerlerinde yerine getirirler.

Yükümlüler, bu Kanunun ek 1 inci maddesi ile tespit edilen belli miktardaki yabancı ülke parasının ilk taksidini müracaat tarihinde olmak üzere üç eşit taksite ödeyebilirler, şu kadar ki taksitleri ödeme süresi 2 yılı geçemez.

Geçici Madde 17 - (Ek : 27/6/1984 - 3031/6 md.)

Askerlik yükümlülüğünü yerine getirmemiş olmaları sebebiyle 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesinin (ç) bendi gereğince Türk vatandaşlığı kaybettirilenlerden, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde Türk vatandaşlığına alınması için yetkili mercilere başvuran ve Türk vatandaşlığına kabul edilenler, vatandaşlığa kabulleri tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaat ettikleri takdirde, yaş sınırı dışında, ek 1 inci maddedeki diğer

şartları taşımak kaydıyla, belirtilen madde hükümlerinden yararlanırlar. Bu yükümlüler, ek 1 inci maddede belirtilen miktardaki yabancı ülke parasını, askere sevkleri için yaptıkları müracaat tarihinde defaten öderler.

Geçici Madde 18 - (Ek : 27/6/1984 - 3031/6 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihte silah altında bulunan, 20 aylık hizmet süresine tabi erbaş ve erler, 18 aylık hizmet süresini doldurduklarında terhis edilirler.

Geçici Madde 19 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/10 md.)

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, bu Kanun hükümlerine göre askerlik çağı yaş sınırını geçmiş olanlar çağ dışına çıkarılırlar.

Geçici Madde 20 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/10 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte saklı, yoklama kaçağı veya bakaya durumunda olan yükümlüler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren 2 yıl içinde askerlik şubelerine başvurmaları halinde, bu Kanunun bedel ödeyerek askerlik hizmetini yapma veya kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilmeye ilişkin hükümlerinden yararlanırlar.

Bunlardan 1946 ve daha yaşlı doğumlu olanlar temel askerlik eğitime tabi tutulmazlar. Ancak bir defada ve peşin olarak ödeyecekleri bedel miktarı Bütçe Kanununda belirlenen bedelin iki katıdır.

Geçici Madde 21 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/10 md.)

Bu Kanunun 6 ncı maddesinin 13 üncü bendi kapsamına giren 29 yaşını tamamlamamış yükümlüler (silah altına alınanlar hariç) yoklama kaçağı ve bakaya durumunda bulunsalar dahi, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde kayıtlı oldukları askerlik şubelerine başvurmaları halinde bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Ancak bu durumda olanlar silah altına alındıklarında, haklarında Askerî Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçici Madde 22 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/10 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte silahlı kuvvetlerde er veya erbaş olarak yükümlülüğünü yerine getirmekte olan öğretmenler, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca ihtiyaç gösterilmesi ve Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi halinde, istekleri üzerine geri kalan hizmetlerini Bakanlığa bağlı okullarda tamamlarlar ve terhis edilirler. Bunların fiilen öğretmenliğe başladıkları tarihten itibaren 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre intibakları yapılır. Öğretmen olarak çalışacakları süre içerisinde maaş ve özlük haklarını kendi statüleri içinde Bakanlık bütçesinden alırlar.

Geçici Madde 23 - (Ek : 16/4/1987 - 3358/10 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yoklama kaçağı, bakaya veya saklı durumunda olan yükümlülerden, yurt içinde veya yurt dışında herhangi bir yükseköğrenim kurumuna girmeye hak kazanmış veya kayıtlarını yaptırmış ve 29 yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bir yıl içinde müracaat etmeleri halinde ertesi yıla terk işlemi yapılır.

Geçici Madde 24 - (17/5/1961- 303/2 md. ile gelen numarasız geçici madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu kanunun yayımı tarihinde yaptıkları ilmî araştırmalar sebebiyle çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırmalarda buldukları çalıştıkları ilim müesseselerince tevsik ve talep edilenler bu kanunla eklenen (F) fıkrası hükmünden faydalanırlar. ⁽¹⁾

Geçici Madde 25 - (Ek : 12/10/1988 - 3478/3 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, ek 1 inci madde hükmü gereğince iki aylık temel askerlik eğitimine başlamamış olanlardan 10.000 Batı Alman Markından veya karşılığı yabancı ülke parasından fazla ödemiş olanlara, bu miktarın üstünde kalan yabancı ülke parası ödeme tarihindeki resmî kur üzerinden Türk Lirası olarak iade edilir. Bu miktarın tamamını ödememiş olanlar ise, geri kalan kısmını 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci madde hükmü gereğince 2 aylık temel askerlik eğitimine başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olanlardan 10.000 Batı Alman Markının üstündeki miktar karşılığı kadar yabancı ülke parasını ödemiş olanlara geri ödeme yapılamaz. Ancak, bu miktarın altında ödeme yapanlar noksan ödemelerini 32 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar tamamlarlar.

Geçici Madde 26 - (Ek : 12/10/1988 - 3478/3 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, ek 1 inci madde hükmünden yararlanarak temel askerlik eğitimine başlamış veya bu eğitimi tamamlamış olan yükümlüler hakkında 1111 sayılı Kanunun 3031 sayılı Kanunla değişik ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 27 - (Ek : 12/10/1988 - 3478/3 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 32 yaşını doldurmuş oldukları halde, çeşitli sebeplerle henüz asker edilmemiş bulunan ve Ek-1 inci maddedeki şartları taşıyan yükümlüler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde bu durumlarını ispat eden belgelerle birlikte, bağlı buldukları konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları halinde, anılan Ek-1 inci madde hükmünden yararlanırlar.

Bu maddeden yararlanan yükümlüler :

Bu Kanunun Ek-1 inci maddesiyle tespit edilen belli miktardaki yabancı ülke parasını peşin veya ilk taksidini başvuru tarihinde olmak üzere 2 eşit taksitte öderler. İkinci taksit başvuru tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ödenir.

Bu durumdaki yükümlülerin celp ve sevkleri başvuru tarihini takip eden yılın sonuna kadarki celp gruplarından birinde, kendi istekleri de dikkate alınarak yapılır.

Geçici Madde 28 - (Ek : 12/10/1988 - 3478/3 md.)

Askerlik yükümlülüğünü yerine getirmemiş olmaları sebebiyle 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 nci maddesinin (ç) bendi gereğince Türk vatandaşlığı kaybettirilenlerden; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde Türk vatandaşlığına alınması için yetkili mercilere başvuranlar, Türk vatandaşlığına kabulleri tarihinden bir yıl içinde müracaat ettikleri takdirde ve Ek-1 inci maddedeki şartları taşımaları kaydıyla 32 yaş sınırına tabi olmaksızın anılan madde hükümlerinden yararlanırlar.

Bu yükümlüler Ek-1 inci maddede öngörülen döviz miktarını askere sevkleri için yaptıkları başvuru tarihinde defaten öderler.

Geçici Madde 29 - (Ek : 21/5/1992 - 3802/7 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 38 yaşını doldurdukları halde, henüz asker edilmemiş bulunan ve ek 1 inci maddedeki şartları taşıyanlar, iki yıl içinde durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte konsoloslukları aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları ve öngörülen döviz defaten ödemeleri ve temel askerlik eğitimini yapmaları halinde, muvazzaf askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 40 yaşını tamamlamış olanlar, 15.000 Alman Markı veya karşılığı yönetmelikte belirtilen yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri halinde, temel askerlik eğitime tabi tutulmazlar ve haklarında adli takibat yapılmaz.

Geçici Madde 30 - (Ek : 21/5/1992 - 3802/7 md.) 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesi gereğince Türk vatandaşlığını kaybettirilmelerine Bakanlar Kurulunca karar verilmiş olanlardan; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde vatandaşlığa alınmak üzere yetkili mercilere başvuranlar, Türk vatandaşlığına kabulleri tarihini müteakip bir yıl içinde müracaat ettikleri takdirde ve ek 1 inci maddedeki şartları taşımaları ve öngörülen döviz başvuru sırasında defaten ödemeleri kaydıyla, geçici 29 uncu madde hükümlerinden yararlanırlar.

Geçici Madde 31- (Ek : 21/5/1992 - 3802/7 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ek 1 inci maddede öngörülen yükümlülükleri yerine getirmemeleri sebebiyle dövizle askerlik hizmeti kapsamından çıkartılmış olanlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde konsolosluklar aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları ve

öngörülen döviz defaten ödemeleri halinde, bu Kanun hükümlerinden yararlandırılırlar.

Geçici Madde 32 - (Ek : 21/5/1992 - 3802/7 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ek 1 inci maddede öngörülen diğer şartları taşıyanlar hakkında, yabancı ülkelerde en az üç yıl bulunma şartı bir yıl olarak uygulanır.

Geçici Madde 33 - (Ek : 21/5/1992 - 3802/7 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte saklı, yoklama kaçağı, bakaya durumunda veya tecilli olan 28 yaşından gün almış veya daha büyük olan 1076 ve 1111 sayılı Kanunlara tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde askerlik şubelerine başvurmaları halinde, 1111 sayılı Kanunun bedel ödeyerek askerlik hizmetini yapmaya ilişkin hükümlerinden yararlanırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve 31. 12.1992 tarihinde 40 yaşını tamamlamış olanlar 15.000 Alman Markı veya karşılığı yönetmelikte belirtilen yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri halinde temel askerlik eğitime tabi tutulmazlar.

Bedelin ödenme usul ve esasları ve uygulama ile ilgili diğer hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında adli takibat yapılmaz.

Geçici Madde 34 – (Ek:29/7/1999-4418/4 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 38 yaşını doldurdukları halde, dövizle askerlik hizmeti yapmak üzere başvurmayanlar ile başvurdukları halde döviz ödemelerini veya temel eğitimlerini süresi içinde yapmadıkları için dövizle askerlik hizmeti kapsamından çıkartılanlar ek 1 inci maddedeki şartları taşımaları halinde, iki yıl içinde durumlarını ispata yarayan belgelerle birlikte konsoloslukları aracılığı ile askerlik şubelerine başvurmaları ve 15 000 Alman Markı veya karşılığı yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri ve temel askerlik eğitimini yapmaları halinde askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar.

Yukarıdaki fıkra kapsamında bulunanlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 40 yaşını tamamlamış olanlar, 20 000 Alman Markı veya karşılığı yabancı ülke parasını başvuru sırasında defaten ödemeleri halinde, haklarında adli takibat yapılmaz ve bunlar temel askerlik eğitime tabi tutulmadan askerlik hizmetini yerine getirmiş sayılırlar.

403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 20 ve 25 inci maddeleri uyarınca yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığını kaybetmiş olanlardan; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde vatandaşlığa alınmak üzere yetkili mercilere başvuranlar, yeniden Türk vatandaşlığına alınma tarihini

müteakip bir yıl içinde müracaat takdirde bu madde hükümlerinden yararlanırlar.

Geçici Madde 35 – (Ek:29/7/1999-4418/5 md.) Halen silah altında olan ve bu Kanun ile yürürlükten kaldırılan İç Hizmet Kanununun 43 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından yararlanan sporculara, terhislerine kadar yürürlükten kaldırılan bu maddenin uygulamasına devam edilir.

Geçici Madde 36 – (Değişik:13/6/2001-4679/1 md.) 35 inci maddenin (E) fıkrasının (3) numaralı bendinde belirtilen şartları taşıyan sporculardan, bakaya veya yoklama kaçağı olanlar, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde müracaat etmeleri halinde, 35 inci maddenin (E) fıkrasının (3) numaralı bendi hükümlerinden yararlandırılırlar.

Geçici Madde 37 – (Ek:4/11/1999-4459/1 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine başvurmaları, 15 000 Alman Markı veya ödeme tarihindeki karşılığı konvertibl yabancı ülke parasını ya da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak Türk Lirası parayı ödemeleri ve Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek birlik ve kurumlarda temel askerlik eğitimlerini yapmaları şartıyla askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve 31 Aralık 1999 tarihinde kırk yaşını tamamlamış olanlardan istekliler, 20 000 Alman Markı veya karşılığı birinci fıkrada belirtilen yabancı ülke ya da Türk Lirası parayı ödemeleri halinde temel askerlik eğitimine tabi tutulmazlar.

Bu uygulama kapsamında yatırılacak paralar Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü adına T.C. Ziraat Bankasında açılacak özel hesaba yatırılır. Bu hesapta toplanan miktarları genel bütçeye özel gelir ve karşılığı da ilgili kurum bütçelerine aktarılmak üzere Maliye Bakanlığı bütçesinde açılacak özel bir tertibe ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödeneklerden yılı içinde kullanılmayan miktarlar, ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydedilir.

Bu tertipte oluşan ödenek Maliye Bakanı tarafından belirlenecek usul ve esaslar dahilinde, 17 Ağustos 1999 tarihinde vuku bulan deprem dolayısıyla genel hayata etkili afete maruz kalan bölgede yer alan illerdeki hasar ve zararların giderilmesi için gereken her türlü harcamanın finansmanında kullanılır.

Bedelin ödenme usul ve esasları ile uygulamaya ilişkin diğer hususlar, Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında adli takibat yapılmaz